

Crna Gora
Ministarstvo ekonomskog razvoja
Direktorat za unapređenje konkurentnosti

Adresa: Rimski trg 46
81000 Podgorica Crna Gora
tel: 020482335
www.gov.me/mek

PREDLOG

**PREDLOG AKCIONOG PLANA
ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA CJELOŽIVOTNO PREDUZETNIČKO UČENJE 2020-2024.
ZA 2024. GODINU**

Podgorica, jun 2024. godine

Ministarstvo ekonomskog razvoja je za 2024.godinu shodno Programu rada Ministarstva pripremlilo Akcioni plan za 2024.godinu, Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje 2020-2024. godine. U cilju što kvalitetnije izrade samog dokumenta, i transparentnosti samog procesa, obavljene su konsultacije sa različitim stejkholderima koji se bave politikom razvoja cjeloživotnog preduzetničkog učenja, kao što su nadležna resorna ministarstva, institucije javnog sektora, predstavnici biznis asocijacija, akademske zajednice, nevladinog sektora i međunarodnih organizacija, kako bi se dao doprinos u kreiranju aktivnosti usmjerenih na razvoj politike cjeloživotnog učenja. U kreiranju Akcionog plana 2024. godina učestvovali su predstavnici Radne grupe imenovani Odlukom Ministarstva ekonomije, br.30-50/2019-5 od 15. aprila 2019. godine, kako bi Akcioni plan predstavljao realnu sliku ciljeva i mjera u pogledu sprovođenja aktivnosti definisanih Strategijom za cjeloživotno preduzetničko učenje 2020-2024. godina.

Akcionom planom za 2024. godinu su jasno definisani **strateški i operativni ciljevi, mjere i aktivnosti** za razvoj i promociju cjeloživotnog preduzetničkog učenja na svim nivoima obrazovanja, čiji efekti realizacije direktno targetiraju sve ciljne grupe obuhvaćene akcionim planom (djecu, osnovce, srednjoškolce, studente, odrasle, mlade, žene, početnike u biznisu i postojeće privredne subjekte).

Ministarstvo ekonomskog razvoja će u skladu sa nadležnostima koordinatora Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje 2020-2024. godina, na godišnjem nivou pratiti ostvarenje aktivnosti definisanih ovim dokumentom, kako bi se obezbjedila potpuna uključenost i posvećenost svih aktera u ostvarenju ciljeva i mjera definisanih kroz godišnji Akcioni plan. Na tim osnovama bi se po potrebi predlagale i sprovodile korektivne mjere kako bi se na najefikasniji način obezbjedilo sprovođenje predmetne politike. Blagovremenim praćenjem će se identifikovati ostvareni napredak, detaljnije analizirati problemi i prepreke nastale u procesu sprovođenja Strategije.

Polazna osnova za kreiranje Akcionog plana bio je Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu datog strateškog dokumenta, koji predstavlja 91% ispunjenosti ukupno planiranih aktivnosti predviđenih Akcionim planom za 2023. godinu. Od ukupno 56 aktivnosti koliko je predviđeno da bude realizovano Akcionim planom za 2023. godinu, 52 aktivnosti su uspješno realizovane, 2 aktivnosti su djelimično realizovane dok 2 prvobitno planirane aktivnosti nijesu realizovane.

Kako Akcioni plan za 2024. godinu ujedno predstavlja i završni Akcioni plan samog strateškog dokumenta, započete su aktivnosti u vezi sprovođenja eksterne evaluacije samog strateškog dokumenta za cjelokupni period njenog trajanja (2020-2024. g.) kako bi se vidjelo da li su operativni ciljevi i predložene mjere doprinjele realizaciji definisanih aktivnosti, koji su ostvareni efekti na polju formalnog i neformalnog obrazovanja, i dale preporuke za dalje unapređenje politike cjeloživotnog preduzetničkog učenja.

Akcioni plan za 2022-2023. godinu definiše sljedeće strateške ciljeve:

- **SC1: UNAPRIJEDITI RAZVOJ PREDUZETNIČKE KOMPETENCIJE NA SVIM NIVOIMA FORMALNOG OBRAZOVANJA:** poboljšati implementaciju preduzetničkoga učenja na nivou predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja, stvoriti preduslove za uvođenje preduzetništva na nastavničke studije i druge neekonomske fakultete u zemlji.
- **SC2: UNAPRIJEDITI REALIZACIJU PREDUZETNIČKOG UČENJA U OKVIRU NEFORMALNOG OBRAZOVANJA:** poboljšati razvoj preduzetničkih kompetencija, znanja i vještina kroz mapiranje potreba sektora MSP i organizovanje specijalizovanih obuka za MSP, unaprijediti vještine i preduzetničke kompetencije za različite ciljne grupe: nezaposlene, mlade, žene, odrasle itd.
- **SC3: POVEĆATI EFIKASNOST FUNKCIONISANJA SISTEMA PREDUZETNIČKOG UČENJA:** obezbijediti institucionalizaciju i održivost Nacionalnog partnerstva za preduzetničko učenje, povećati informisanost ciljnih grupa i šire javnosti o preduzetničkom učenju i promovisati primjere dobre prakse preduzetničkog učenja.

U okviru definisanih strateških ciljeva, definisano je i 6 operativnih ciljeva. **Svi operativni ciljevi praćeni su sa odgovarajućim indikatorima učinka u smislu početne vrijednosti za 2021. godinu i projekcija u vidu ciljne vrijednosti za 2023 i ciljne vrijednosti za 2024. godinu.**

Za sprovođenje Akcionog plana 2024.godina predložen je finansijski okvir na nivou **815.900,00€**, i to:

- nacionalni budžet –541.600,00€ (66,4%)
- javni sektor – 4.000,00 € (0,5%)
- IPA –32.000,00€ (3,9%)
- donatorski programi –190.000,00€ (23,3%)
- privatni sektor – 48.300,00€ (5,9%).

Posmatrano **po strateškim ciljevima** najviše sredstava je izdvojeno za realizaciju strateškog cilja 2, ukupno **611.000,00€** ili 75%, zatim strateškog cilja 1, ukupno **178.600,00€** ili 21,8% ukupnih ulaganja, a najmanje za realizaciju strateškog cilja 3, ukupno **26.300,00€** ili 3,2%. Imajući u vidu međusektorski karakter preduzetničkog učenja, efikasna koordinacija je od ključnog značaja za uspješnu implementaciju i postizanje ciljeva utvrđenih Strategijom za cjeloživotno preduzetničko učenje 2020-2024.

STRATEŠKI CILJ 1.		UNAPRIJEDITI RAZVOJ PREDUZETNIČKE KOMPETENCIJE NA SVIM NIVOIMA FORMALNOG OBRAZOVANJA								
Operativni cilj 1.1.		Poboljšati implementaciju preduzetničkog učenja u okviru obrazovnog sistema (predškolsko, osnovno, srednje obrazovanje)								
Indikator učinka Broj učenika koji biraju predmet Preduzetništvo kao izborni u osnovnim i srednjim školama		Početna vrijednost 2019 1621 učenik u osnovnim školama, 234 učenika I razreda gimnazije i 132 učenika II razreda ¹			Ciljna vrijednost 2021 1650 učenika osnovnih škola, 250 učenika I razreda gimnazije i 140 učenika II razreda gimnazije.		Ciljna vrijednost 2024 1900 učenika osnovnih škola, 270 učenika I razreda gimnazije i 160 učenika II razreda gimnazije.			
Indikator učinka Procenat obučениh nastavnika za implementaciju preduzetničkog učenja kao međupredmetne teme u osnovnim školama i gimnazijama		Početna vrijednost 2019 Program obuke je prošlo je oko 12% nastavnika u gimnazijama i više od 50% zaposlenih u osnovnim školama. ²			Ciljna vrijednost 2021 Program obuke prošlo je više od 30% nastavnika u gimnazijama i 70% nastavnika u osnovnim školama.		Ciljna vrijednost 2024 Program obuke prošlo je više od 35% nastavnika u gimnazijama i 80% nastavnika u osnovnim školama.			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.1.	Indikator rezultata za 2024.godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2024	Izvor finansiranja				
						Nac. budžet	Jav. sektor ³	IPA	Donatori	Privatni sektor ⁴

¹ Interni podaci Zavoda za školstvo

² Interni podaci Zavoda za školstvo

³ Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, uključujući preduzeća u većinskom državnom vlasništvu

⁴ Privatni sektor: privredna društva, biznis asocijacije, NVO sektor

Mjera 1.1.1: Razvijati preduzetnički način razmišljanja kod najmlađih

1.1.1.1 Unaprijediti i dalje razvijati međupredmetnu temu Preduzetničko učenje u predškolskom vaspitanju i obrazovanju u skladu sa novim nacionalnim okvirom ključnih kompetencija za sve niveoe obrazovanja i evropskim referentnim okvirom ENTREComp, Evropskim okvirom ključnih kompetencija	IO: Unaprijeđena međupredmetna tema usvojena od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje Ciljna vrijednost 2023: Usvajanje Nacionalnog okvira ključnih kompetencija nakon formiranja Nacionalnog savjeta za obrazovanje. Ostvarena vrijednost 2023: Urađen Primarni program za predškolsko vaspitanje i obrazovanje koji počeo da se primjenjuje 2023. godine. U primarnom programu uključena kompetencija Preduzetničko učenje. Ciljna vrijednost 2024: Primarni program za predškolsko vaspitanje i obrazovanje se primjenjuje upredškolskim ustanovama.	ZZŠ	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	
1.1.1.2 Organizovati sajmove preduzetništva za djecu predškolskog uzrasta u cilju jačanja	IO: Broj predškolskih ustanova koje organizuju novogodišnje i uskršnje sajmove.	ZZŠ	IIIVQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

timskog duha i razvoja kreativnosti	<p>Ciljna vrijednost 2023: Djeca učestvuju na novogodišnjim i uskršnjim sajmovima u 100% predškolskih ustanova.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Sve predškolske ustanove su učestvovala u novogodišnjim sajmovima</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Djeca učestvuju na novogodišnjim i uskršnjim sajmovima u 100% predškolskih ustanova</p>					
Mjera 1.1.2 Unaprijediti preduzetničko učenje u osnovnom i srednjem opštem obrazovanju – kroz nastavne i vannastavne aktivnosti i slobodne sadržaje						
<p>1.1.2.1 Unaprijediti i dalje razvijati međupredmetnu temu Preduzetničko učenje u osnovnom i srednjem opštem obrazovanju u skladu sa novim nacionalnim okvirom ključnih kompetencija za sve nivoje obrazovanja i evropskim referentnim okvirom ENTREComp, Evropskim okvirom ključnih kompetencija</p>	<p>IO: Unaprijeđena međupredmetna tema usvojena od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Nacionalni okvir ključnih kompetencija usvojen od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Nacionalni okvir ključnih kompetencija nije usvojen od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje</p> <p>Ciljna vrijednost 2024:</p>	ZZŠ	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	Prilagođavanje evropskog referentnog okvira ENTREComp opšteobrazovnoj grupi predmeta u SSŠ					
1.1.2.2 Podsticati razvoj vannastavnih aktivnosti kroz organizaciju sajmova preduzetništva za učenike osnovnih škola i gimnazija u cilju jačanja timskog duha i razvoja kreativnosti	IO: : Broj osnovnih škola i gimnazija koje organizuju sajmove Ciljna vrijednost 2023: Učenici/ce učestvuju na sajmovima u 30% osnovnih škola i gimnazija. Ostvarena vrijednost 2023: Učenici/ce su učestvovali na sajmovima u 40% osnovnih škola i gimnazija. Ciljna vrijednost 2024: Učenici/ce su učestvuju na sajmovima u 45% osnovnih škola i gimnazija.	ZZŠ	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	
Mjera 1.1.3 Učvrstiti poziciju srednjih stručnih škola kao lidera u obrazovanju za preduzetništvo						
1.1.3.1 Razvijati preduzetnička znanja i vještine učenika/ca kroz slobodne aktivnosti - na osnovu primjera uspješnih preduzetničkih praksi i projekata	IO: Broj organizovanih predavanja, okruglih stolova i posjeta učenika/ca poslodavcima u cilju sticanja novih znanja i vještina iz oblasti preduzetništva u 90% srednjih stručnih škola u Crnoj Gori.	CSO	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	<p>Ciljna vrijednost 2023: Organizovano 5 predavanja,okruglih stolova posjeta učenika/ca poslodavcima iz različitih oblasti preduzetništva u 90% srednjih stručnih škola u Crnoj Gori.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Organizovano 5 predavanja i okruglih stolova o pokretanju biznisa u CG, i realizovana posjeta učenika/ca kod poslodavaca u 90% srednjih stručnih škola u Crnoj Gori.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Organizovano 5 predavanja i okruglih stolova o pokretanju biznisa u CG, i realizovana posjeta učenika/ca kod poslodavaca u 90% srednjih stručnih škola u Crnoj Gori.</p>					
<p>1.1.3.2 Izraditi plan razvijanja preduzetništva kao ključne kompetencije u okviru stručnih modula obrazovnih programa i realizovati aktivnosti za njihovo dostizanje</p>	<p>IO: Urađen plan razvijanja preduzetništva kao ključne kompetencije u okviru godišnjeg plana rada nastavnika/ca i realizovane aktivnosti prema planu.</p>	CSO	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	<p>Ciljna vrijednost 2023: Sprovedene aktivnosti iz plana za razvijanje preduzetništva kao ključne kompetencije u okviru godišnjeg plana u 90% srednjih stručnih škola u Crnoj Gori u kojima se realizuju modularizovani obrazovni programi</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Sprovedene aktivnosti iz plana za razvijanje preduzetništva kao ključne kompetencije u okviru godišnjeg plana u 90% srednjih stručnih škola u Crnoj Gori u kojima se realizuju modularizovani obrazovni programi</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Sprovedene aktivnosti iz plana za razvijanje preduzetništva kao ključne kompetencije u okviru godišnjeg plana u 95% srednjih stručnih škola u Crnoj Gori u kojima se realizuju modularizovani obrazovni programi</p>					
--	---	--	--	--	--	--

<p>1.1.3.3 Organizovati takmičenja za učenike/ce iz oblasti preduzetništva</p>	<p>IO: Broj organizovanih takmičenja iz oblasti preduzetništvo</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Organizovano jedno nacionalno takmičenje iz oblasti ekonomije, biznisa i finansija. Organizovano učešće na jednom međunarodnom takmičenju iz oblasti ekonomije, biznisa i finansija. Organizovano učešće na jednom međunarodnom sajmu preduzeća za vježbu.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Organizovano jedno Državno takmičenje za učenike/ce srednjih škola iz oblasti ekonomije, biznisa i finansija. Organizovano učešće na jednom međunarodnom takmičenju iz oblasti ekonomije, biznisa i finansija. Organizovano učešće takmičara/ki iz Crne Gore na Euroskills, evropsko takmičenje u vještinama</p>	CSO	IIIQ 2024	IVQ 2024	6,000.00	Nacionalni budžet
---	--	-----	-----------	----------	----------	-------------------

	<p>Ciljna vrijednost 2024: Organizovano jedno nacionalno takmičenje iz oblasti ekonomije, biznisa i finansija. Organizovano učešće na jednom međunarodnom sajmu preduzeća za vježbu.</p>					
Mjera 1.1.4 Stvoriti uslove za razvoj digitalne kompetencije i unapređenje finansijske pismenosti kao integrativnog segmenta preduzetničke kompetencije						
<p>1.1.4.1 Jačanje digitalnih kompetencija za učenike od 5. do 8. razreda osnovne škole kroz predmetni program <i>Informatika sa tehnikom</i> za učenike od 5. do 8. razreda u sklopu projekta <i>Škole za 21. vijek</i></p>	<p>IO: Usvojen Program Informatika sa tehnikom od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje Početna vrijednost 2022: Sprovođenje programa za školsku 2022/23 Ciljna vrijednost 2022: Sve škole od 5. do 8. razreda rade po novom programu Informatika sa tehnikom. Ciljna vrijednost 2023: Sprovođenje programa za školsku 2023/24 Ostvarena vrijednost 2023: Program se realizuje u svim osnovnim školama Ciljna vrijednost 2024: Sprovođenje programa za školsku 2024/25</p>	CSO	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne predviđa izdvajanje sredstava	

<p>1.1.4.2 Implementacija međupredmetne teme <i>Digitalna pismenost</i> za sve nivoje obrazovanja od predškolskog do univerzitetskog nivoa</p>	<p>IO: Program odobren od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Sprovođenje programa za školske 2023/24</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Sve škole na svim nivoima obrazovanja razvijaju digitalnu komeptenciju kroz međupredmetnu temu</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Sprovođenje programa za školske 2024/25</p>	ZZŠ/CSO	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	
<p>1.1.4.3 Izraditi Vodič za nastavnike za implementaciju kompetencije <i>Digitalna pismenost</i> u sklopu projekta</p>	<p>IO: Vodič urađen i distribuiran školama</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Nastavnici koriste Vodič u obrazovno-vaspitnom procesu</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Nastavnici koriste Vodič u obrazovno-vaspitnom procesu i digitalnu platformu Digitalna škola/Digionica</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Nastavnici koriste Vodič u obrazovno-vaspitnom procesu i digitalnu</p>	ZZŠ	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	platformu Digitalna škola/Digionica					
Mjera 1.1.5 Kontinuirano sprovoditi obuke nastavnika u cilju pune implementacije preduzetničkog učenja u predškolskom obrazovanju, osnovnim i srednjim školama						
1.1.5.1 Uvrstiti programe obuke za profesionalni razvoj i osposobljavanje nastavnika/ca na temu preduzetničke kompetencije i razvoja preduzetničkih znanja i vještina kod učenika u kataloge programa stručnog osposobljavanja nastavnika/ca	<p>IO: Usvojeni programi obuke za profesionalni razvoj i osposobljavanje nastavnika/ca na temu preduzetničke kompetencije i razvoja preduzetničkih znanja i vještina kod učenika/ca u sklopu kataloga stručnog osposobljavanja nastavnika/ca.</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Implementiraju se inovirani programi obuke za profesionalni razvoj i osposobljavanje nastavnika na temu preduzetničke kompetencije i razvoja preduzetničkih znanja i vještina kod učenika/ca.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Katalog programa stručnog usavršavanja nastavnika/ca za škol.2021/22. i 2022/23. i 2023/2024. godinu sadrži tri programa na temu</p>	ZZŠ	IIIQ 2024	IVQ 2204	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	<p>preduzetničke kompetencije i razvoja preduzetničkih znanja i vještina.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Nije potrebno dodatno razvijanje programa obuke jer su već akreditovani u Katalogu programa stručnog usavršavanja nastavnika/ca za škol.2021/22. i 2022/23. i 2023/2024. godinu.</p>					
<p>1.1.5.2 Organizovati obuke za profesionalni razvoj i osposobljavanje nastavnika/ca na temu preduzetničke kompetencije i razvoja preduzetničkih znanja i vještina kod učenika/ca.</p>	<p>IO: Broj organizovanih seminara i obuka za nastavnike/ce</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Organizovana obuka za 20 novih nastavnika/ca</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Zavod za školstvo je u saradnji sa organizacijom Dostignuća mladih u CG sa Univerziteta Donja Gorica realizovao dva seminara za 45 nastavnika/ce.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Tokom 2024. godine Zavod za školstvo će realizovati dva seminara za 50 nastavnika/ce na temu preduzetničke kompetencije i razvoja</p>	ZZŠ	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	preduzetničkih znanja i vještina kod učenika/ca.					
<p>1.1.5.3 Izraditi program za obuku nastavnika/ca za dostizanje ključnih kompetencija</p>	<p>IO: Razvijen i usvojen program obuke za nastavnike/ce za dostizanje ključnih kompetencija</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: U Katalogu programa stručnog usavršavanja nastavnika/ca (2022-2024) objavljeni programi obuke za dostizanje ključnih kompetencija.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: U Katalogu programa stručnog usavršavanja nastavnika/ca (2022-2024) objavljeni programi obuke za dostizanje ključnih kompetencija</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Tokom 2024. godine Zavod za školstvo će realizovati dva seminara za 50 nastavnika/ce na temu ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje.</p>	<p>ZZŠ CSO</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava</p>	
<p>1.1.5.4 Obučiti nastavnike/ce srednjih stručnih škola za dostizanje ključnih kompetencija</p>	<p>IO: Broj organizovanih obuka za nastavnike/ce srednjih stručnih škola</p>	<p>ZZŠ/ CSO</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava</p>	

	<p>Ciljna vrijednost 2023: Organizovana obuka za dostizanje ključnih kompetencija za 70 nastavnika/ca koji predaju stručne predmete u srednjim stručnim školama.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Organizovana obuka za dostizanje ključnih kompetencija za 160 nastavnika/ca koji predaju stručne predmete u srednjim stručnim školama.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Organizovana obuka za dostizanje ključnih kompetencija za 50 nastavnika/ca koji predaju stručne predmete u srednjim stručnim školama.</p>					
<p>1.1.5.5 Obučiti nastavnike u sklopu projekta <i>Škole za 21. vijek</i></p>	<p>IO: Broj obučenih nastavnika/ca osnovnih škola</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Nastavnici/ce primjenjuju stečena znanja sa seminara.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023:</p>	<p>ZZŠ/Britanski savjet</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava</p>	

	Nastavnici/ce primjenjuju stečena znanja sa seminara. Ciljna vrijednost 2024: Nastavnici/ce primjenjuju stečena znanja sa seminara.					
Mjera 1.1.6 Stvarati uslove za uključivanje većeg broja učenika i nastavnika koji praktičnu nastavu realizuju kod poslodavaca i uključivanje većeg broja poslodavaca u proces						
1.1.6.1 Izraditi nove obrazovne programe koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca kroz dualni oblik obrazovanja	IO: Broj novih obrazovnih programa koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca kroz dualni oblik obrazovanja Ciljna vrijednost 2023: Urađena 4 obrazovna programa koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca kroz dualni oblik obrazovanja. Ostvarena vrijednost 2023: Urađeno 4 obrazovnih programa od strane CSO koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca tokom nastavne godine kroz dualni oblik obrazovanja. Ciljna vrijednost 2024:	PKCG UPCG CSO	IIIQ 2024	IVQ 2024	5.600,00	Nacionalni budžet

	Urađena 2 obrazovna programa od strane CSO koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca kroz dualni oblik obrazovanja.					
<p>1.1.6.2</p> <p>Izraditi nove obrazovne programe koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca tokom nastavne godine</p>	<p>IO: Broj novih obrazovnih programa koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca tokom nastavne godine.</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Urađeno 9 obrazovnih programa koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca tokom nastavne godine.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Urađeno 9 obrazovnih programa od strane CSO koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca tokom nastavne godine.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Urađeno 5 obrazovnih programa od strane CSO koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca tokom nastavne godine.</p>	<p>PKCG UPCG</p> <p>CSO</p>	IIIQ 2024	IVQ 2024	17.000,00	Nacionalni budžet

<p>1.1.6.3 Promovisati značaj uključivanja poslodavaca u proces razvoja kvalifikacija i proces realizacije praktične nastave kroz aktivnosti Centra za stručno obrazovanje i posredstvom udruženja poslodavaca i komore</p>	<p>IO: Broj novih poslodavaca kod kojih učenici obavljaju praktično obrazovanje</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Uspostavljena saradnja sa 56 novih poslodavaca.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Uspostavljena saradnja sa 50 novih poslodavaca</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Uspostavljena saradnja sa 60 novih poslodavaca</p>	<p>PKCG UPCG CSO</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava</p>	
<p>1.1.6.4 Informisati poslodavce o mogućnostima za uključivanje u dualni sistem obrazovanja kroz promotivnu kampanju Ministarstva i Centra za stručno obrazovanje i redovnu komunikaciju uprave i osoblja škola i poslodavaca</p>	<p>IO: Broj poslodavaca, škola i učenika/ca u dualnom sistemu obrazovanja, broj privrednika sa uspješnom biznis praksom u praktičnoj nastavi.</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: 360 poslodavaca, 30 škola i 820 učenika/ca učestvuje u dualnom obrazovanju.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: 360 poslodavaca, 30 škola i 820 učenika/ca učestvuje u dualnom obrazovanju.</p>	<p>PKCG, UPCG CSO</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava</p>	

	Ciljna vrijednost 2024: 360 poslodavaca, 30 škola i 850 učenika/ca učestvuje u dualnom obrazovanju.									
Operativni cilj 1.2		Stvoriti osnov za sticanje preduzetničkih znanja i vještina na studijskim programima neekonomске struke								
Indikator učinka Procenat neekonomskih fakulteta na kojima je inkorporirano Prduzetništvo u nastavne planove i programe	Početna vrijednost 2019 Uveden predmet Preduzetništvo i inovacije kao obavezan predmet u 40% neekonomskih fakulteta Univerziteta Donja Gorica. ⁵ Modul Preduzetništvo inkorporiran u nastavne planove i programe u 5% neekonomskih fakulteta Univerziteta Crne Gore. ⁶	Ciljna vrijednost 2021 Uveden predmet Preduzetništvo i inovacije u 45% neekonomskih fakulteta Univerziteta Donja Gorica. Modul Preduzetništvo inkorporiran u nastavne planove i programe u 15% neekonomskih fakulteta Univerziteta Crne Gore		Ciljna vrijednost 2024 Uveden predmet Preduzetništvo i inovacije u 55% neekonomskih fakulteta Univerziteta Donja Gorica.						
Indikator učinka Procenat učiteljskih studija i nastavničkih studija koji su Predmet ključne kompetencije inkorporirali u nastavne planove i programe	Početna vrijednost 2019 0	Ciljna vrijednost 2021 50%		Ciljna vrijednost 2024 100%						
		Predmet ključne kompetencije inkorporiran u nastavne planove i programe učiteljskih studija		Predmet ključne kompetencije inkorporiran u nastavne planove i programe drugih nastavničkih studija						
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.2	Indikator rezultata za 2024.godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2024	Izvor finansiranja				
						Nac. budžet	Jav. sektor ⁷	IPA	Donatori	Privatni sektor

⁵ Interni podaci Univerziteta Donja Gorica, dostavljeni u toku izrade Strategije

⁶ <https://www.ucg.ac.me/objava/blog/10/objava/50064-projekat-rebus-razvoj-preduzetnickih-vjestina-kod-studenata-tehnickih-i-ict-studija-nephodan-za-trziste-rada>

⁷ Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, uključujući preduzeća u većinskom državnom vlasništvu

Mjera 1.2.1 Stvoriti preduoslove za uvođenje preduzetničkog učenja na fakultetima za obrazovanje nastavnika										
<p>1.2.1.1 Kreirati i usvojiti kurikulum za predmet Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje. (Preduzetnička kompetencija jedna je od ključnih, posmatra se kao kroskurikularna i potrebno je stvoriti preduoslove za njen razvoj u sistemu ključnih kompetencija.</p>	<p>IO: Kreiran i usvojen kurikulum za predmet Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Implementacija predmeta Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Implementacija se sprovodi u okviru pojedinačnih predmeta kroskurikularno, ali se ne implementira kao zaseban izborni predmet</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Implementacija predmeta Ključne kompetencije kao zaseban izborni predmet od školske 2024/2025.godine.</p>	UCG – Filozofski fakultet	IVQ 2024	IIQ 2025	Aktivnost ne zahjeva izdvajanje sredstava					
<p>1.2.1.2 Uvesti predmet Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje na nastavničke fakultete i realizovati nastavu istog</p>	<p>IO: Broj tzv. nastavnčkih fakulteta koji su uveli predmet; Broj studenata/kinja koji slušaju i polažu predmet.</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Realizovana nastava iz predmeta Ključne</p>	UCG – Filozofski fakultet	IVQ 2024	IIQ 2025	Aktivnost ne zahjeva izdvajanje sredstava					

	<p>kompetencije za cjeloživotno učenje na učiteljskim i nastavničkim studijama. Studenti upoznati sa konceptom ključnih kompetencija i metodama njihovog poučavanja i učenja. Ostvarena vrijednost 2023: 0 Ciljna vrijednost 2024: Realizovana nastava iz predmeta Ključne kompetencije za najmanje 20 studenata koji biraju izborni predmet.</p>					
Mjera 1.2.2: Obezbijediti i unapređivati okvirne uslove za uvođenje preduzetničkog učenja na ostalim fakultetima neekonomske struke (tehničke nauke, informacione tehnologije itd.)						
1.2.2.1 Organizovati obavezni i izborni predmet <i>Preduzetništvo i inovacije</i> na većini fakultetskih jedinica Univerziteta Donja Gorica	<p>IO: Broj studenata/kinja uključen u aktivnosti u okviru predmeta Preduzetništvo i inovacije</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Oko 250 studenata učestvuje u aktivnostima u okviru predmeta Preduzetništvo i inovacije. Oko 10 preduzetnika/ca gostuje na predavanju. Ostvarena vrijednost 2023:</p>	UDG	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	<p>258 studenata/kinja učestvovalo u aktivnostima u okviru predmeta Preduzetništvo i inovacije. 12 preduzetnika gostovalo na predavanjima. Studenti/kinje imali prilike da učestvuju u Global Signature Course koji je organizovan u okviru CINTANA Mreže univerziteta i konkretno sa MAPUA Univerzitetom sa Filipina. Učestvovalo oko 30 studenata koji su pripremali biznis plan, pod mentorstvom 4 profesora.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: 270 studenata/kinja koji učestvuje u aktivnostima u okviru predmeta Preduzetništvo i inovacije u okviru 7 fakultetskih jedinica. Min 15 preduzetnika gostovalo na predavanjima. Min 30 studenata/kinja učestvuje u Global Signature Course koji je organizovan u okviru CINTANA Mreže univerziteta.</p>					
--	--	--	--	--	--	--

Mjera 1.2.3. U većoj mjeri iskoristiti Erasmus + programe za unapređenje kurikuluma i uvođenje preduzetništva kao predmeta na neekonomskim jedinicama univerziteta

<p>1.2.3.1 Učestovati u programu Erasmus + izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju, kao i u programu Erasmus + međunarodna kreditna mobilnost (razmjena studenata i profesora)</p>	<p>IO: Broj Erasmus + projekata u kojima učestvuje UDG</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Učešće u bar 1 novom Erasmus + projektu U dijelu izgradnje kapaciteta u oblasti visokog obrazovanja; Predatih 5 projektnih aplikacija, Potpisanih bar 5 sporazuma o saradnji Erasmus + Međunarodna kreditna mobilnost uz razmjenu profesora i saradnika.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Učešće u 2 projekta Erasmus+ Izgradnja kapaciteta u oblasti visokog obrazovanja Erasmus+: SMART competence centres for the development of innovative and entrepreneurial thinking to increase sustainable smart solutions development in the Western Balkans</p>	UDG	IIIQ 2024	IVQ 2024	150.000,00	Donatori (Erasmus + program)
--	--	-----	-----------	----------	------------	------------------------------

	<p>Erasmus+: Western Balkan entrepreneurial university alliances – keeping in touch for lifelong relations” AL4LIFE, Predatih 10 aplikacija i dobijenq 3 nova Erasmus+ projekta. Potpisano oko 15 sporazuma Erasmus+ međunarodne kreditne mobilnosti za razmjenu profesora i studenata.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Učešće u min 2 projekta Erasmus+ Izgradnja kapaciteta u oblasti visokog obrazovanja Erasmus+. Predatih min 12 aplikacija u oblasti preduzetništva, potpisana min 10 sporazuma o saradnji, min 1 sporazum o saradnji koji uključuje dobijanje zajedničke diplome iz oblasti menadžmenta, biznisa i preduzetništva.</p>					
--	---	--	--	--	--	--

STRATEŠKI CILJ 2		UNAPRIJEDITI REALIZACIJU PREDUZETNIČKOG UČENJA U OKVIRU NEFORMALNOG OBRAZOVANJA								
Operativni cilj 2.1		Poboljšati razvoj preduzetničkih kompetencija, znanja i vještina kroz organizovanje specijalizovanih obuka za MSP								
Indikator učinka Procenat MSP od ukupnog broja koji su prošli neki vid specijalizovane obuke za MSP utvrđen na osnovu Analize potreba za obukom		Početna vrijednost 2019 Nema podataka		Ciljna vrijednost 2021 3%		Ciljna vrijednost 2024 5%				
Indikator učinka Ostvarenost ciljeva Akta o malom biznisu dimenzije 8a: preduzetničke vještine (tematski blok monitoring i evaluacija)		Početna vrijednost 2019 2.60 ⁸		Ciljna vrijednost 2021 2.85		Ciljna vrijednost 2024 4.50				
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.1	Indikator rezultata za 2024. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje 2024	Izvor finansiranja				
						Nac. budžet	Javni sektor ⁹	IP A	Donatori	Privatni sektor
Mjera 2.1.1 Uspostviti koordinisani sistema praćenja potreba za obukom (TNA) sektora MSP u okviru unaprjed definisanih ciljnih grupa kroz saradnju javnog i privatnog sektora										

⁸ <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/34345065-en.pdf?expires=1576156575&id=id&accname=guest&checksum=A8CBA27E95D59DB49312C7517C8E9E66>

⁹ Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, uključujući preduzeća u većinskom državnom vlasništvu

<p>2.1.1.1 Sprovesti Anketu potreba MSP za obukom</p>	<p>IO: Anketa potreba MSP sektora za obukom</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Sprovedena godišnja Anketa potreba MSP sektora za obukom</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Anketirano je 306 poslodavaca iz gotovo svih opština na nivou Crne Gore, vodeći računa o strukturi preduzeća po djelatnostima, veličini preduzeća (mikro, mala, srednja, velika) i teritorijalnoj zastupljenosti.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Sprovedena godišnja Anketa potreba MSP sektora za obukom</p>	ZZCG	IIIQ 2024	IVQ 2024	10.000,00	Nacionalni budžet
--	---	------	-----------	----------	-----------	-------------------

<p>2.1.1.2 Kreirati program obuke MSP na osnovu rezultata Ankete</p>	<p>IO: Program obuke MSP na osnovu rezultata Ankete</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Kreiran program obuke</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Kreiran program Podsticaja za preduzetništvo sa edukativnim segmentom za unaprjeđenje preduzetničkih znanja, vještina, kompetencija i nivoa poslovne uspješnosti.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Realizovan program Podsticaja za samozapošljavanje sa edukativnim segmentom za unaprjeđenje preduzetničkih znanja i kompetencija za započinjanje i upravljanje biznisom.</p>	<p>ZZCG u saradnji sa privatnim sektorom</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava</p>	
<p>Mjera 2.1.3 Razviti i implementirati programe obrazovanja za razvoj preduzetničke kompetencije (set treninga i usluga mentorstva) shodno utvrđenim potrebama i nivoima poslovnog razvoja MSP (rani rast, rast, investiciona spremnost, internacionalizacija, itd.)</p>						
<p>2.1.3.1 Organizovati obuke/radionice na sledece teme:</p>	<p>IO: Broj obuka, broj preduzeca/ucesnika</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Oko 50 učesnika pohađalo</p>	<p>Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>10.000,00</p>	<p>Donatori (Sweden, CEI)</p>

<ul style="list-style-type: none"> - marketing i prodaja konsultantski usluga, - Izvoz usluga, Going digital (za zene u biznisu); Razumijevanje finansijskih izvjestaja i apliciranje za finansiranje/konsultantske usluge (za mlade u biznisu), - ICT Cortex – capacity building, itd. 	<p>obuke/radionice na date teme</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: EBRD organizovala sestomjesečnu obuku "Adizes Leadership Program" za 12 kompanija, odnosno članica ICT Cortexa. Obuka je prošlo 29 vlasnika i menadžera ispred 12 kompanija.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Organizovanje obuke na temu „Export of services – internationalisation of SMEs“ za 15-20 predstavnika malih i srednjih preduzeca Organizovanje obuke na temu „Going green“ za 15 predstavnika malih i srednjih preduzeca.</p>					
<p>2.1.3.2 Kreirati i realizovati obuku namijenjenu mladim preduzetnicima/cama po rezultatima godišnje ili polugodišnje ankete potreba za obukom koja je namijenjena članovima/cama</p>	<p>IO: broj obuka, broj polaznika/ca</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Realizovano 30 događaja sa 600 učesnika/ca, s ciljem decentralizacije događaja.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023:</p>	UMPCG	IIIQ 2024	IVQ 2024	10.000,00	IPA 2020

	<p>Realizovano 15 različitih događaja i konferencija u cilju promocije preduzetništva mladih. Organizovan i Sajam mladih preduzetnika/ca kome je prisustvovalo više od 100 učesnika/ca.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Realizovano najmanje 10 obuka/ događaja na različite teme u cilju podizanja preduzetničkih znanja i vještina mladih preduzetnika/ca.</p>					
<p>2.1.3.3 Edukovati i informisati MSP iz oblasti relevantnih za njihovo poslovanje/na teme koje se biraju na osnovu internih analiza potreba za obukom kao i šireg istraživanja tržišta</p>	<p>IO: Broj seminara/okruglih stolova/sastanaka održanih na godišnjem nivou, broj učesnika/ca. godine su u sklopu projekta CentricomNet.</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Preko 70 edukativnih aktivnosti sa više od 4800 učesnika/ca od strane PKCG</p> <p>UPCG- 3 obuke, 45 polaznika/ca (max 15 polaznika po obuci) Obuke koje će biti</p>	<p>PKCG</p> <p>UPCG</p> <p>Biznis centri</p>	IIIQ 2024	IVQ 2024	<p>6.000,00</p> <p>5.000,00</p>	Privatni sektor

	<p>spovedene tokom 2022. godine su u sklopu projekta CentricomNet.</p> <p>UPCG-2 događaja (edukacija članstva) za 100 učesnika/ca</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: PKCG je u 2023. god. organizovala 72 događaja sa ukupno 3.299 učesnika/ca.</p> <p>UPCG je u prethodnog godini organizovala 12 okruglih stolova sa učešćem preko 650 učesnika/ca.</p> <p>UPCG u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada (ILO), u decembru 2023. g, predstavila je novi Izveštaj Podsticajno okruženje za održiva preduzeća (ESEE Montenegro 2023), koji analizira biznis barijere, od kojih su ključne, po ocjeni privrednika: neefikasna javna uprava, politička nestabilnost, siva</p>					
--	--	--	--	--	--	--

	<p>ekonomija i nelojalna konkurencija, neadekvatna radna snaga.</p> <p>Broj učesnika: 110</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: UPCG – 8 okruglih stolova/seminara za preko 400 učesnika. PKCG- više od 70 događaja sa više od 3.000 učesnika BSC Bar- 1 događaj za oko 20 učesnika.</p>					
<p>2.1.3.4 Realizovati treninge za izradu poslovnog plana</p>	<p>IO: Broj organizovanih treninga samostalno ili u saradnji sa partnerima</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Organizovan 1 trening</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: 10 individualnih konsaltinga za izradu biznis plana za apliciranje na Sredstva opštine</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: 2 obuke za izradu biznis plana za konkurs Opštine Bar</p>	BSC Bar	IIIQ 2024	IIIQ 2024	4.000,00	Javni sektor (Opština Bar)

2.1.3.5 Realizovati program mentorstva - obuke za mentore po JICA metodologiji	IO: Broj novih mentora/ki Ciljna vrijednost 2023: Obučeno 10 mentora/ki Ostvarena vrijednost 2023: 7 mentora/ki obučeno Ciljna vrijednost 2024: 6 novih mentora/ki	MER/biznis centri/jedinice lokalne samouprave	IIIQ 2024	IIIQ 2024	3.000,00	Donatori (Japanskaagencija za međunarodnu saradnju-JICA)
Operativni cilj 2.2		Unaprijediti vještine i preduzetničke kompetencije za različite ciljne grupe (nezaposleni, mladi, žene, odrasli, itd.				
Indikator učinka Broj lica sa evidencije ZZZCG koji su prošli obuku za sticanje preduzetničkih znanja i vještina	Početna vrijednost 2019 32 lica sa evidencije ZZZCG ¹⁰		Ciljna vrijednost 2021 Oko 700 lica sa evidencije ZZZCG je prošlo obuku za sticanje preduzetničkih znanja i vještina		Ciljna vrijednost 2024 Oko 850 lica sa evidencije ZZZCG prošlo obuku za sticanje preduzetničkih znanja i vještina	
Indikator učinka Broj registrovanih novih biznisa nezaposlenih lica	Početna vrijednost 2019 25 novih biznisa nezaposlenih lica ¹¹		Ciljna vrijednost 2021 400 novih biznisa nezaposlenih lica		Ciljna vrijednost 2024 100 novih biznisa nezaposlenih lica u okviru Programa grantova za samozapošljavanje	
Indikator učinka Ostvarenost ciljeva Akta o malom biznisu Pod-dimenzije 1.2 Žensko preduzetništvo (tematski blok:implementacija)	Početna vrijednost 2019 3.29 ¹²		Ciljna vrijednost 2021 3.50		Ciljna vrijednost 2024 3.80	

¹⁰ <http://www.zzzcg.me/wp-content/uploads/2019/07/polugodisnji-izvjestaj-2019.pdf>

¹¹ Ibid

¹² <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/34345065-en.pdf?expires=1576156575&id=id&accname=guest&checksum=A8CBA27E95D59DB49312C7517C8E9E66>

Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2.2	Indikator rezultata za 2024. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2024	Izvor finansiranja					
						Nac. budžet	Javni sektor ¹³	IPA	Donatori	Privatni sektor	
Mjera 2.2.1 Organizovati specijalizovane obuke za razvoj preduzetničkih kompetencija, znanja i veština za različite ciljne grupe											
2.2.1.1 Organizovati Školu preduzetništva i inovacija za mlade (Poslovni izazov Zapadnog Balkana)	IO: broj srednjoškolaca/ki koji pohađaju Školu preduzetništva Ciljna vrijednost 2023: Organizovana XIII Škola preduzetništva i inovacija za mlade Oko 100 preduzetnika i srednjoškolaca/ki pohađalo školu. Ostvarena vrijednost 2023: Organizovan Poslovni izazov zapadnog Balkana za srednjoškolce - ukupno učestvovalo 63 učenika/ca srednjih škola. Organizovan Festival preduzetništva u Crnoj Gori, najvećeg preduzetničkog događaja na nacionalnom nivou, a u okviru kojeg se organizuju i tradicionalne	UDG	IIIQ 2024	IVQ 2024	12.000,00	Privatni sektor					

¹³ Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, uključujući preduzeća u većinskom državnom vlasništvu

	<p>preduzetničke i istraživačko-inovativne inicijative poput projekta „Zaori dublje, proširi brazde“ i Nacionalnog takmičenja učeničkih kompanija u Crnoj Gori. Dogašaj je okupio oko 100 srednjoškolaca iz Crne Gore i regiona.</p> <p>Organizovana Konferencija za nastavnike/ce srednjih škola u oblasti digitalizacije i preduzetničkog učenja. 27 nastavnika učestvovalo u Konferenciji sa ciljem pripreme učeničkih kompanija.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Organizacija Međunarodnog preduzetničkog vikenda - događaj koji Okuplja učenike srednjih škola, nastavnike/ce iz regiona, ali i predstavnike akademskog, inovativnog i biznis sektora, a glavna pitanja i teme vezane su za globalne izazove u obrazovanju u oblasti preduzetničkog učenja.</p>					
--	--	--	--	--	--	--

	<p>Regionalna Konferencija za nastavnike srednjih škola - obrazovni skup koji pored nastavnika/ca iz Crne Gore na UDG-u okuplja i najbolje nastavnike/ce srednjih škola iz čak četiri zemlje regiona, i to: Hrvatske, Srbije, Sjeverne Makedonije i Bosne i Hercegovine.</p> <p>30 nastavnika/ca srednjih škola, 200 srednjoškolaca/ki, 60 profesora/ki i saradnika/ca, 50 studenata/kinja UDG-a i oko 25 predstavnika biznisa.</p>					
<p>2.2.1.2.</p> <p>Realizovati edukativne aktivnosti za <u>nezaposlena lica</u>:</p> <p>- Realizacija informativno - motivacionih radionica za nezaposlena mlada lica i žene koji u samozapošljavanju</p>	<p>IO1: Broj obuka, broj nezaposlenih sa evidencije ZZZCG koji su prošli obuku.</p> <p>Ciljna vrijednost 2023:</p> <p>50 lica sa evidencije ZZZCG prošlo obuku, u sklopu Programa grantova za samozapošljavanje.</p>	ZZZCG				

<p>prepoznaju izlaz iz nezaposlenosti.</p> <p>Realizacija specijalizovanih edukativnih radionica za unapređenje preduzetničkih znanja, vještina, kompetencija i nivoa poslovne uspješnosti korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje</p>	<p>Ostvarena vrijednost 2023:</p> <p>Realizovane obuke za 60 nezaposlenih lica</p> <p>Ciljna vrijednost 2024:</p> <p>Realizovane informativno motivacione radionice za sva mlada nezaposlena lica i žene iz evidencije ZZZCG koje u samozapošljavanju prepoznaju izlaz iz nezaposlenosti</p> <p>Realizovane specijalizovane edukativne radionice za najmanje 50 korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje</p> <p>IO2: Broj registrovanih novih biznisa.</p>		IVQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	Nacionalni budžet
			IIIQ 2024	IIIQ 2024	3.000,00	

<p>-Realizacija Programa „Podsticaji za samozapošljavanje“ za 2024. godinu</p>	<p>Ciljna vrijednost 2023: Oko 50 registrovanih biznisa u sklopu Programa grantova za samozapošljavanje</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: 51 korisnik/ca bespovratnih sredstava se registrovao kao preduzetnik, odnosno osnovao jedan od oblika obavljanje privredne djelatnosti u kojem ja kao osnivač i zasnovao radni odnos</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: 50 novoosnovanih poslovnih subjekata od strane korisnika bespovratnih sredstava za samozapošljavanje</p>		<p>IIIQ 2024</p>	<p>III Q 2025</p>	<p>500.000,00</p>	<p>Nacionalni budžet</p>
<p>2.2.1.3. Realizovati edukativne aktivnosti za žene preduzetnice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obuke/radionice za žene u biznisu (teme: od preduzetnice 	<p>IO1: Broj obuka, broj polaznika/ca</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: PKCG organizovala više od 2 aktivnosti za preko 50 učesnica</p> <p>UPCG realizovala 2 obuke za oko 40 polaznica.</p>	<p>PKCG, UPCG</p> <p>Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>15.000,00</p>	<p>Donatorl: Sweden, CEI</p>

<p>do preduzeća, liderstvo u akciji, upravljanje finansijama, digitalni marketing, ICT rješenja itd.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - coaching program za žene u biznisu - edukativne aktivnosti za mlade preduzetnice 	<p>Ostvarena vrijednost 2023:</p> <p>PKCG u saradnji sa PK Srbije organizovala je 9.6.2024. u Beogradu konferenciju “Osnaživanje saradnje ženskog preduzetništva u Srbiji i Crnoj Gori“</p> <p>Događaj se organizovao u okviru projekta Evropska mreža preduzetništva EEN.</p> <p>PKCG organizovala 13. Kongres ženskog preduzetništva sa ukupno 142 učesnika koji je okupio istaknute regionalne stručnjake i žene iz biznisa. Kongres se održao u okviru Evropske mreže preduzetništva EEN.</p> <p>UPCG održalaje 10 tematskih predavanja (u okviru 5 modula) koje je pratilo 134 polaznika, od čega 96% žena. Obuke preko platforme “Žene i točka Hub” bile su besplatne, a realizovane na teme koje su aktuelne i vazne za sve preduzetnike/ce (postojeće i buduće).</p>					
---	---	--	--	--	--	--

EBRD tokom aprila i marta 2023 godine organizovala cetvorodnevnu obuku za zene u Biznisu na temu "Going digital". Obuci prisustvovalo 17 ucesnika/ca, ukljucujuci predstavnicu Ministrastva ekonomskog razvoja.

EBRD organizovala dvije sestomjesečne obuke "Student Business Hub" za mlade u biznisu. Prva sestomjesečna obuka trajala je od Februara do Septembra i u njoj je ucestvovalo 37 ucesnika/ca, ukljucujuci mlade u biznisu kao i studente sa završne godine ekonomskog faktulteta. Druga sestomjesečna obuka zapoceta je u Novembru sa preko 30 ucesnika/ca, i bice završena u maju 2024 godine.

Ciljna vrijednost 2024:
PKCG će organizovati jedan događaj sa 20 učesnika/ca.

	<p>UPCG - 2 događaja za 40 učesnika/ca.</p> <p>EBRD -Nastavak druge obuke „Student Business Hub“ zapocete u Novembru 2023, rok zavrsetka maj 2024.</p> <p>U saradnji sa Alter Modus i Udruženjem izdavaoca smeštaja organizovati tri jedno-dnevne obuke za mlade u biznisu na temu „Digitalni marketing i registracija za mlade preduzetnike/ce u turistickoj industriji“. Obuka ce biti organizovane tokom Aprila u Podgorici, Ulcinju i Budvi.</p>					
<p>2.2.1.4 Realizovati obuke za sticanje preduzetničkih znanja i vještina za mlade – potencijalne preduzetnike/ce</p>	<p>IO: broj obuka, broj polaznika/ca Ciljna vrijednost 2023: Održano 30 događaja sa 600 učesnika, s ciljem decentralizacije događaja. Ostvarena vrijednost 2023: Održano 5 obuka za oko 100 učesnika/ca na teme koje su značajne za pokretanje biznisa i razvoj preduzetničkih vještina. Ciljna vrijednost 2024: Održano 5 obuka za oko 100 učesnika/ca na teme</p>	UMPCG	IVQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	koje su značajnene za pokretanje biznisa i razvoj preduzetničkih vještina.					
2.2.1.5 Realizovati edukativne aktivnosti za <u>različite ciljne grupe</u> (mladi, žene, nezaposleni, OSI):	IO: broj obuka, broj polaznika/ca, broj info dana za programe podrške (grantovi, inovacioni vauceri i sl), seminara, B2B poslovnih susreta Ostvarena vrijednost 2023: PKCG je u 2023. godini organizovala 72 događaja sa ukupno 3299 učesnika/ca. Navedene aktivnosti su bile dostupne različitim ciljnim grupama. BSC Bar je tokom 2023. godine organizovao: Obuku na radnom mjestu za 15 nezaposlenih lica u saradnji sa PKCG; Konferenciju o mogućnosti zapošljavanja i trendovima na tržištu rada za 50 polaznika/ca; Seminar na temu rodne ravnopravnosti i ekonomskog osnazivanja žena 30 polaznica,	PKCG BSC Bar	IIIQ 2024	IVQ 2024	2.000,00 4.000,00 3.000,00	Privatni sektor IPA 2020 IPA 2020

	<p>Sajam mladih inovatora - 100 polaznika, Radionica Inovacije u Maslinarstvu - 26 polaznika/ca, Radionica Marketing i Proizvodi od maslina-20 polaznika/ca.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: PKCG će organizovati 42 događaja dostupna različitim ciljnim grupama.</p> <p>BSC BAR - 2 obuke za maslinare i uljare- Biznis model i Zaštitu proizvoda od masline; Seminar na temu Inovacija u maslinarstvu; Jedan sajam; 5 edukativnih aktivnosti na temu razvoja sopstvenog biznisa;</p>					
<p>2.2.1.6</p> <p>Realizovati edukativne aktivnosti za studente i mlade</p>	<p>IO: Organizovane obuke i radionice</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023:</p> <p>Organizovano 15 obuka/radionica za mlade/studente u organizaciji UDG. U okviru projekta EmpowerHR4Inno 60 predstavnika kompanija</p>	<p>UDG</p> <p>IPC Tehnopolis</p> <p>BSC Bar</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava</p>	

	<p>učestvovalo u treningu- Predavanje i trening “Kako podstaći kreativnost i stvaranje inovacija?” dio su Info dana projekta Reinforce and connect absorption capacity in companies for new research and innovation solution, through the process of empowerment of the human resource management models and tools based on identified gap – EmpowerHR4Inno posredstvom IPA II granta, finansiranog od strane Ministarstva finansija i Evropske komisije.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Organizovano 20 obuka/radionica za mlade/studente u organizaciji UDG.</p> <p>100 kompanija učestvovalo u okviru projekta EmpowerHr4Inno koji obuhvata treninge iz oblasti inovacija, preduzetništva i ljudskih resursa. Plan je obuhvatiti preko okviru obuke i treninga.</p>					
--	---	--	--	--	--	--

	<p>Regionalna Konferencija za nastavnike srednjih škola - obrazovni skup koji pored nastavnika iz Crne Gore na UDG-u okuplja i najbolje nastavnike srednjih škola iz čak četiri zemlje regiona, i to: Hrvatske, Srbije, Sjeverne Makedonije i Bosne i Hercegovine.</p> <p>Trening za nastavnike/ce srednjih škola na temu "učnička kompanija", međunarodni program obrazovanja koji je akreditovan od strane Centra za stručno obrazovanje Crne Gore. 20 nastavnika/ca učestvovalo u treningu.</p> <p>Organizacija događaja Crnogorski Hunt za talente koji će obuhvatiti rad sa studentima, i oko 30 crnogorskih kompanija.</p> <p>U saradnji sa Opstinom Bar i BSC organizovan Hakaton za mlade -</p>					
--	---	--	--	--	--	--

Mjera 2.2.2 Uspostaviti, unapređivati i umrežavati institucionalnu infrastrukturu (centri/kancelarije/savjetovališta za podršku razvoju preduzetništva...) na teritoriji cijele Crne Gore koje nude različite programe obuka

<p>2.2.2.1 Jačati institucionalnu infrastrukturu na nacionalnom i lokalnom nivou kroz pružanje usluga namjenih MSP i specifičnim ciljnim grupama (žene, mladi, početnici u biznisu...)</p>	<p>IO: Broj savjetovališta, kancelarija, centara za podršku</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Otvoren minimum 1 centar/kancelarija za podršku razvoju biznisa</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: 4 lokalna biznis info centra otvorena kroz saradnju UNOPS-a, lokalnih samouprava i Ministarstva ekonomskog razvoja</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Minimum 2 zaposlena iz 4 lokalna biznis info centa obučeni za pružanej mentoring usluga u sklopu projekta koji Ministarstvo ekonomskog razvoja sprovodi sa JICA-om.</p>	<p>MER u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava</p>	
--	--	--	------------------	-----------------	---	--

Mjera 2.2.3 Razviti i implementirati programe za podsticanje preduzetništva u ključnim sektorima (IT, zelena ekonomija, digitalna ekonomija, kreativne industrije...)

<p>2.2.3.1 Realizovati radionice u <i>Preduzetničkom gnijezdu</i>- istraživačka i start-up laboratorija.</p>	<p>IO: Broj radionica sa studentima/kinjama i profesorima/cama,</p>	<p>UDG</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>5.000,00</p>	<p>Privatni sektor</p>
---	--	------------	------------------	-----------------	-----------------	------------------------

	<p>Ciljna vrijednost 2023: Održano oko 40 sastanaka i radionica, uz učešće oko 200 profesora/ica, saradnika/ica i studenata/kinja.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Održano je oko 45 sastanaka i radionica za učešće oko 200 profesora/ica, saradnika/ca, srednjoškolaca/ki i studenata/ica. Održano je oko 15 mentorskih sastanaka sa učeničkim kompanijama i priprema za GENE - Preduzetnišku konferenciju i takmičenje održano u Istanbulu.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Min 50 sastanaka i radionica, učešće oko 180 profesora/ica, saradnika/ca, srednjoškolaca/ki i studenata/ica. Održano oko 20 mentorskih sastanaka sa učeničkim kompanijama i priprema za GENE - Preduzetnišku konferenciju i takmičenje održano u Istanbulu.</p>					
--	--	--	--	--	--	--

<p>2.2.3.2. Razviti i implemetirati programe za podsticanje preduzetništva u ključnim sektorima (IT, zelena ekonomija, digitalna ekonomija, kreativne industrije...)</p>	<p>IO: Broj obuka, broj polaznika/ca</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Organizovano preko 10 događaja sa preko 200 učesnika/ca.</p> <p>Organizovan trodnevni kamp za mlade preduzetnike/ce u organizaciji IPC Tehnopolisa.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: IPC Tehnopolis organizovao 28 događaja (konferencije, radionica, obuke, startup kamp, meetup-ovi, mentorske sesije) sa 426 učesnika/ca na teme iz oblasti IT, zelena ekonomija, digitalna ekonomija, kreativne industrije,... Implementirana 3 projekta/programa kroz koje se podstiče razvoj preduzetništva u ključnim</p>	<p>PKCG</p> <p>IPC Tehnopolis</p> <p>MER</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>2.000,00</p> <p>5.000,00</p>	<p>Privatni sektor</p> <p>IPA 2020</p>

	<p>sektorima (BoostMeUp, RISE, Beyond.</p> <p>PKCG organizovala preko 10 događaja sa preko 200 učesnika/ca.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024:</p> <p>Organizovano više od 20 događaja sa preko 200 učesnika/ca.</p>					
Mjera 2.2.4 Razviti integrisanu web-platformu sa informacijama o raspoloživim trening programima i materijalima						
<p>2.2.4.1</p> <p>Kreiranje jedinstvene nacionalne platforme koja će pružiti informacije o programima obuka za sticanje preduzetničkih znanja i vještina</p>	<p>IO: Broj posjeta preduzeća</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: 5.000 posjeta</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: više od 5.000 posjeta</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Više od 5.000 posjeta</p>	MER	IIIQ 2024	IVQ 2024	12.000,00	Donatori (UNDP), Projekat unapređenja konkurentnosti
STRATEŠKI CILJ 3.		POVEĆATI EFIKASNOST FUNKCIONISANJA SISTEMA PREDUZETNIČKOG UČENJA				
Operativni cilj 3.1.		Obezbijediti institucionalizaciju i održivost Nacionalnog partnerstva za preduzetničko učenje				
<p>Indikator učinka</p> <p>Ostvarenost ciljeva Akta o malom biznisu, pod-dimenzije 1.1, Preduzetničko učenje (tematski blok: Implementacija politike)</p>	Početna vrijednost 2019			Ciljna vrijednost 2021		Ciljna vrijednost 2024
				3.90		4.80

		3.59 ¹⁴								
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.1.	Indikator rezultata 2024. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2024	Izvor finansiranja				
						Nac.bu džet	Javni sektor ¹⁵	IPA	Donatori	Privatni sektor
3.1.1 Uspostaviti pravni okvir koji će obezbijediti održivo funkcionisanje Nacionalnog partnerstva za preduzetničko učenje										
3.1.1.1 Jačati ulogu Partnerstva u dijelu praćenja implementacije politike cjeloživotnog preduzetničkog učenja i njenih specifičnih segmenata u okviru uspostavljenog institucionalnog okvira njegovog funkcionisanja	IO: Broj organizovanih sjednica, broj usvojenih izvještaja Ciljna vrijednost 2023: 4 održane sjednice članica Partnerstva, 4 usvojena izvještaja od strane Savjeta za konkurentnost Ostvarena vrijednost 2023: 4 održane sjednice članica Partnerstva, 4 usvojena izvještaja od strane Savjeta za konkurentnost	MER/ Nacionalno partnerstvo za pred. učenje	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava					

¹⁴ <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/34345065-en.pdf?expires=1576156575&id=id&accname=guest&checksum=A8CBA27E95D59DB49312C7517C8E9E66>

¹⁵ Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, uključujući preduzeća u većinskom državnom vlasništvu

	Ciljna vrijednost 2024: 4 održane sjednice članica Partnerstva, 4 usvojena izvještaja					
3.1.1.2 Kreirati godišnji Akcioni plan Savjeta za preduzetničko učenje	IO: Akcioni plan Ciljna vrijednost 2023: Nacionalno partnerstvo usvojilo godišnji Akcioni plan sa definisanim aktivnostima i indikatorima realizacije. Ostvarena vrijednost 2023: Usvojen godišnji Akcioni plan rada Nacionalnog partnerstva. Ciljna vrijednost 2024: Usvojen godišnji Akcioni plan rada Nacionalnog partnerstva.	MER/ Nacionalno partnerstvo za pred. učenje	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanja sredstava	
Operativni cilj 3.2		Unaprijediti informisanost i promociju primjera dobre prakse preduzetničkog učenja				
Indikator učinka Ostvarenost ciljeva Akta o malom biznisu Poddimenzija 1.1: Preduzetničko učenje (temastki blok Implementacija politike)	Početna vrijednost 2019 3.59	Ciljna vrijednost 2021 3.90		Ciljna vrijednost 2024 4.80		

Indikator učinka Ostvarenost ciljeva Akta o malom biznisu, pod-dimenzije 1.1, Preduzetničko učenje (tematski blok: monitoring i evaluacija)		Početna vrijednost 2019 4.33 ¹⁶		Ciljna vrijednost 2021 4.55		Ciljna vrijednost 2024 4.50				
Indikator učinka Broj manifestacija podsticanja razvoja preduzetničkog učenja i razmjene primjera dobre prakse		Početna vrijednost 2019 20		Ciljna vrijednost 2021 Povećanje za 30%		Ciljna vrijednost 2024 Povećanje za 40%				
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 3.2	Indikator rezultata za 2024. godinu	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka aktivnosti	Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti u 2024	Izvor finansiranja				
						Nac. budžet	Javni sektor ¹⁷	IPA	Donat ori	Privatni sektor
3.2.1 Promovisati ulogu i značaj Nacionalnog partnerstva/Savjeta za preduzetničko učenje kroz njegovu veću vidljivost										
3.2.1.1 Realizovati kampanje o značaju uticaja preduzetničkog učenja na prosperitet, privredni rast i rast životnog standarda	IO: Broj skupova, konferencija, on-line instrumenti promocije Ciljna vrijednost 2023: Održan jedan okrugli to na temu značaja uticaja	MER/Nac.op artnerstvo za preduzetničk o učenje	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava					

¹⁶ <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/34345065-en.pdf?expires=1576156575&id=id&accname=guest&checksum=A8CBA27E95D59DB49312C7517C8E9E66>

¹⁷ Sredstva lokalnih samouprava, javnih institucija, uključujući preduzeća u većinskom državnom vlasništvu

	<p>preduzetničkog učenja, promovisan njegov značaj na web portalima članica Partnerstva.</p> <p>Minimum 1 konferencija do kraja 2023. godine.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Održana Okrugli stola na UDG univerzitetu na kome su predstavljeni rezultati sprovedene Analize potreba za obukom u MSP sektoru.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Održana 2 okrugla stola na temu promocije preduzetničkog učenja na svim nivoima obrazovanja.</p>					
3.2.2 Promovisati značaj usvajanja preduzetničke kompetencije na svim nivoima obrazovanja						
<p>3.2.2.1 Organizovati takmičenje u izradi biznis planova za studente svih fakultetskih jedinica koji slušaju predmet Preduzetništvo i inovacije.</p>	<p>IO: Broj pripremljenih biznis planova</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Nastavak organizovanja takmičenja i prezentacija biznis planova, preko 30 biznis planova pripremljeno na godišnjem nivou</p>	UDG	IVQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	<p>Ostvarena vrijednost 2023: Priprikladna 30 biznis plana i odbranjeno 17 Diplomskih radova (Biznis ideja) na studijskom programu Preduzetništvo, menadžment i biznis. Učestvovalo oko 180 studenata</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Nastavak organizovanja takmičenja i prezentacija biznis planova, preko 30 biznis planova pripremljeno na godišnjem nivou</p>					
<p>3.2.2.2 Organizovati predstavljanje preduzetničkih ideja na događajima u organizaciji različitih institucija/organizacija</p>	<p>IO: Broj organizovanih promocija preduzetničkih ideja kompanije.</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: PKCG organizovala je više od 5 edukativnih aktivnosti</p> <p>Organizacija 2 događaja u organizaciji UDG-a koja obuhvataju promociju i edukaciju redusetničkih ideja</p>	<p>UDG PKCG</p>	<p>IIIQ 2024</p>	<p>IVQ 2024</p>	<p>10.000,00</p>	<p>IPA 2020</p>

	<p>Učešće studenata UDG-a na bar 2 događaja koja obuhvataju predstavljanje ideja</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: PKCG sprovodi kampanju Snaga je u svima nama (www.snagajeunama.me) kroz koju se promoviše i stimuliše razvoj privrede, domaća proizvodnja, preduzetništvo uopšte, uz ohrabrivanje žena i mladih da se upuste u preduzetničke vode.</p> <p>Učešće studenata i srednjoškolaca UDG-a na najveće preduzetničko takmičenje u Evropi i Gen2023 u Istanbulu, Turska u saradnji sa Dostignućem mladih Crne Gore, učešće studenata i profesora u okviru organizacije Global Signature Courses - Preduzetništvo i inovacije u okviru ASU/CINTANA mreže i MAPUA Univerziteta sa Filipina. Nacionalno takmičenje učeničkih kompanija u</p>					
--	---	--	--	--	--	--

	<p>saradnji sa Dostignućem mladih Crne Gore.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: PKCG će nastaviti sa sprovođenjem kampanje Snaga je u svima nama (www.snagajeunama.me).</p> <p>Učešće studenata i profesora u okviru organizacije Global Signature Courses - Preduzetništvo i inovacije u okviru ASU/CINTANA mreže i MAPUA Univerziteta sa Filipina.</p> <p>Nacionalno takmičenje učeničkih kompanija u saradnji sa Dostignućem mladih Crne Gore.</p>					
<p>3.2.2.3 Promovisati preduzetništvo studentima učešćem na tematskim događajima na fakultetima</p>	<p>IO: Broj događaja koji se organizuju na univerzitetima u cilju promocije preduzetničkog ponašanja učenja</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Predstavnici PKCG učestvovali su na više od jednog događaja organizovanog na</p>	PKCG	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	<p>Ekonomskom fakultetu, kao i na događajima koje je organizovao Univerzitet Crne Gore i Univerzitet Donja Gorica.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Učešće na više od 2 događaja predstavnika PKCG na univerzitetima na kojima se promoviše obrazovanje i preduzetničko ponašanje.</p>				-	
3.2.3 Razmjenjivati primjere dobre prakse i znanja o ishodima u razvoju preduzetničke kompetencije u formalnom obrazovanju						
3.2.3.1 Objavljivati primjere dobre prakse na web sajtu Zavoda za školstvo	IO: Broj objavljenih primjera Ciljna vrijednost 2023: / Ostvarena vrijednost 2023: Sve aktivnosti sprovedene u 2023 objavljene na sajtu Zavoda za školstvo https://www.gov.me/zs/kljucne-kompetencije-za-cjelozivotno-	ZZŠ CSO	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	<p><u>učenje/preduzetnicko-učenje</u> (19 informacija) i društvenim mrežama Fb i Instagram</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Zavod za školstvo nastavlja sa objavljivanjem primjera dobre prakse na veb sajtu i na društvenim mrežama</p>					
<p>3.2.3.2</p> <p>Objavljivati informacije na EPALE platformi u cilju promocije obrazovanja odraslih</p>	<p>IO: Broj objavljenih izvještaja i poziva na organizovane seminare/radionice obrazovanja</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Objavljeno 40 postova (poziva i izvještaja) o održanim edukacijama</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: U cilju informisanja o edukativnim aktivnostima koje organizuje, PKCG je u 2023. godini objavila 21 informaciju na EPALE platformi (Elektronska platforma za učenje odraslih) o održanim događajima.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Objaviće se 20 postova o održanim edukacijama. Napomena: Preporuka je da se na EPALE platformi</p>	PKCG	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	objavljaju samo izvještaji o održanim događajima koja organizuje PKCG.					
3.2.4 Promovisati Erasmus + programe i koristiti programe međunarodne kreditne mobilnosti kroz praksu (Erasmus + traineeship opportunities) između ustanova visokog obrazovanja i privrede						
3.2.4.1 Uspostaviti saradnju između ustanova visokog obrazovanja i privrede kroz realizaciju ERASMUS + programa	<p>IO: Broj prijavljenih projekata, broj održanih info sesija</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Minimum 2 info sesije na godišnjem nivou sa oko 40 učesnika/ca</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: PKCG je organizovala 5 događaja na kojima je učestvovalo 48 učesnika/ca. Između ostalog, u saradnji sa nacionalnom Erasmus kancelarijom organizovan je događaj: "Strateško planiranje digitalizacije visokog obrazovanja u Crnoj Gori u post COVID-19 eri". Takođe sprovedene su i aktivnosti na projektima Intervet, BLUEWBC, DUALMON, DC VET, SMART).</p>	MPNI, Kancelarija za Erasmus+, PKCG	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	Ciljna vrijednost 2024: Minimum 2 događaja na godišnjem nivou sa oko 30 učesnika/ca.					
3.2.5 Promovisati dobre prakse i značaj usvajanja preduzetničke kompetencije u okviru neformalnog obrazovanja kao i najbolje aktivnosti i ideje u okviru određenih ciljnih grupa						
3.2.5.1 Organizovati medijsku kampanju o značaju preduzetničkog učenja i benefitima za pojedinca i državu (uključujući digitalne vještine I finansijsku pismenost)	<p>IO: Broj organizovanih konferencija/ objavljenih članaka, TV i radio emisija sajtu iznosi 500 članaka vezano za aktivnosti komore.</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Cjelokupni broj medijskih objava u štampanim i elektronskim medijima PKCG iznosi 4850 objava. Broj objavljenih članaka na sajtu iznosi 520 članaka vezano za aktivnosti komore.</p> <p>UPCG – objavljeno 7 članaka, i 5 gostovanja na tv i radio emisija</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Cjelokupni broj medijskih objava u štampanim i elektronskim medijima PKCG iznosi 4590 objava. Veb sajt www.komora.me je zabilježio 58021</p>	PKCG, UPCG	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	<p>posjetu. Pripremljeno je i objavljeno 10 brojeva časopisa "Glasnik", pri čemu su izdata tri dvobroja i specijalni broj posvećen Konferenciji o ekonomiji.</p> <p>Broj medijskih objava UPCG u štampanim i elektronskim medijima iznosi 700 objava. Monitoringom sadržaja televizijskog programa zabilježeno je 239 objava, u sadržaju štampanih medija 129 medijske objave i 339 objava na web portalima.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Realizovaće se 11 brojeva Glasnika od strane PKCG.</p> <p>Broj medijskih objava UPCG u štampanim i elektronskim medijima iznosi 700 objava.</p>					
<p>3.2.5.2 Organizovati Berzu preduzetničkih ideja</p>	<p>IO: Održana Berza preduzetničkih ideja, broj prijavljenih biznis ideja</p>	UDG	IIIQ 2024	IVQ 2024	12.000,00	Privatni sektor

	<p>Ciljna vrijednost 2023: Nastavak organizacije Berze preduzetničkih ideja. 150 prijavljenih ideja po događaju. Nagrađeno minimum 10 biznis ideja.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: XIII Međunarodna Berza preduzetničkih ideja je održana na Univerzitetu Donja Gorica, 9. maja povodom Dana Evrope, okupila je preko 30 crnogorskih i međunarodnih eminentnih kompanija, iz različitih sfera djelovanja., prijavljeno više od 150 biznis ideja, na Berzi ostvaren promet od 20.000 eura za biznis ideje.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Nastavak organizacije XIII Međunarodna Berza 2preduzetničkih ideja održana na Univerzitetu Donja Gorica, 9. maja povodom Dana Evrope, okupiti preko 30 crnogorskih i međunarodnih</p>					
--	--	--	--	--	--	--

	eminentnih kompanija, iz različitih sfera djelovanja, prijavljeno više od 150 biznis ideja, na Berzi ostvaren promet od više od 20.000 eura za biznis ideje.					
3.2.5.3 Organizovati takmičenje za izbor najbolje poslovne ideje mladih	IO: Broj organizovanih takmičenja Ciljna vrijednost 2023: 1 Ostvarena vrijednost: Tokom 2023 realizovan sajam mladih inovatora. Ciljna vrijednost 2024: Organizovano jedno takmičenje za mlade preduzetnike/ce.	BSC Bar	IIIQ 2024	IIIQ 2024	4.000,00	Privatni sektor
3.2.5.4 Promovisati inovativne preduzetničke prakse	IO: Broj preduzeća promovisanih u medijima i na društvenim mrežama Ciljna vrijednost 2023: 5 objava-BSC Bar 7 objava -IPC Tehnopolis Ostvarena vrijednost 2023: Realizovano 5 objava Ciljna vrijednost 2024: 5 objava – BSC Bar	BSC Bar, IPC Tehnopolis	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	5 preduzeća u EEN Mreži (BSC Bar)					
3.2.5.5 Obilježiti SME WEEK događajima usmjerenim na dobre prakse preduzetničkog učenja	<p>IO: Broj događaja, broj učesnika/ca u istim</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: PKCG – Organizovan 1 događaj u okviru promocije SME week.</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: PKCG -Organizovan 1 događaj, 32 učesnika/ca.</p> <p>Na svečanoj ceremoniji koju je Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG) organizovala u hotelu CUE u Podgorici, preduzećima iz Crne Gore dodijeljene su „UPCG nagrade za društveno odgovorno poslovanje (DOP)“ za 2023. godinu. U kategorijama briga za zaposlene, briga za zajednicu i briga za životnu sredinu nagradjeno je 6 crnogorskih kompanija kao i 1 glavna nagrada. Ovim činom, UPCG je</p>	PKCG UPCG	IIIQ 2024	IVQ 2024	300,00	Privatni sektor

	<p>nastavila praksu započetu 2014. godine, s ciljem da u javnosti promoviše primjere dobre prakse društveno-odgovornog poslovanja u Crnoj Gori, kao i preduzeća koja takvu praksu osmišljavaju i primjenjuju.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: PKCG će organizovati 1 događaj.</p> <p>UPCG organizovati događaj „UPCG nagrade za društveno odgovorno poslovanje.</p>					
<p>3.2.5.6 Promovisati značaj preduzetničkog učenja među mladima, preduzetnicima i studentima kroz objave na sajtu i u Glasniku PKCG</p>	<p>IO: Broj objava, broj posjeta</p> <p>Ciljna vrijednost 2023: Realizovano 12 brojeva Glasnika i preko 500 objava na sajtu www.privrednakomora.me broj posjeta sajtu je bio preko 110.000</p> <p>Ostvarena vrijednost 2023: Cjelokupni broj medijskih objava u štampanim i elektronskim medijima PKCG iznosi 4590 objava.</p>	PKCG	IIIQ 2024	IVQ 2024	Aktivnost ne zahtjeva izdvajanje sredstava	

	<p>Veb sajt www.komora.me je zabilježio 58021 posjetu. Pripremljeno je i objavljeno 10 brojeva časopisa "Glasnik", pri čemu su izdata tri dvobroja i specijalni broj posvećen Konferenciji o ekonomiji.</p> <p>Ciljna vrijednost 2024: Realizovaće se 11 brojeva Glasnika</p>					
--	---	--	--	--	--	--

Ministarstvo
ekonomskog
razvoja

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA
CJELOŽIVOTNO PREDUZETNIČKO UČENJE 2020-2024. GODINA, U 2023. GODINI**

Podgorica, jun 2024. godina

UVOD

Cilj svakog obrazovnog sistema, a tako i crnogorskog, jeste podrška ostvarenju vizije društva zasnovanog na znanju. U tom smislu, uloga preduzetničkog učenja je nezamjenjiva jer se kroz razvoj preduzetničkih znanja, kompetencija i stavova kod djece, učenika i studenata stvara osnov za njihov doprinos ukupnom socio - ekonomskom razvoju zemlje. Primjeri razvijenih ekonomija ukazuju na to da su glavni nosioci napretka kompetentni, kreativni i inovativni ljudi.

Crna Gora se opredijelila da u svom formalnom i neformalnom obrazovnom sistemu ima jasno usmjerenje ka sveobuhvatnoj primjeni preduzetničkog učenja. Preduzetničko učenje je uključeno u nastavni plan i program svih osnovnih škola kao međupredmetna tema i izborni predmet.

Neophodna pretpostavka za razvoj i primjenu cjeloživotnog preduzetničkog učenja na svim nivoima obrazovanja uključujući i neformalno obrazovanje je pravilno razumijevanje njegovog šireg konteksta od strane svih direktnih i indirektnih učesnika uključenih u procese obrazovanja i osposobljavanja. Uspješno sprovođenje politike preduzetničkog učenja i načina razmišljanja podrazumijeva multisektorski pristup i blisku saradnju relevantnih partnera na nacionalnom i lokalnom nivou kao i podršku i sinergiju između ključnih stejkholdera uključenih u obrazovne i procese osposobljavanja.

Crna Gora je u prethodnom periodu ostvarila zapažen napredak kada je u pitanju sprovođenje politike cjeloživotnog preduzetničkog učenja, što ju je izdvojilo i kao lidera na Zapadnom Balkanu i primjer dobre prakse u regionu u okviru OECD Izvještaja za 2022. godinu "Indeks politike za MSP: Zapadni Balkan i Turska 2022"¹, ali svakako ostavilo i dovoljno prostora za unapređenje pojedinih segmenata kada je riječ o samoj implemantaciji konkretnih mjera i aktivnosti.

Jedan od prioriteta je svakako dalji razvoj kulture cjeloživotnog učenja i preduzetničkog načina razmišljanja, što podrazumijeva transformaciju učenja i nastave u cilju jačanja kritičkog mišljenja, medijske i informatičke pismenosti uz postizanje ciljeva održivog razvoja, kroz formalni i neformalni obrazovni sistem.

Crna Gora je dobijanjem statusa kandidata i otvaranjem pregovora sa EU preuzela i obavezu usklađivanja obrazovnog sistema sa zajedničkim Evropskim okvirom da bi omogućila svojim građanima mobilnost i konkurentnost na evropskom tržištu rada, ali i osigurala konkurentnost svoje privrede na tržištu Evropske unije.

Kako se vrijednosni sistemi i kultura formiraju tokom ranog djetinjstva, osnovno obrazovanje igra najvažniju ulogu u razvoju preduzetničke kompetencije. Obrazovni sistem mora razvijati svijest o preduzetništvu od ranog djetinjstva, razvijati odgovornost, kreativnost i samopouzdanje kod učenika kako bi se kroz naredne faze, odnosno obrazovne nivoe doprinjelo razvoju preduzetničkih znanja i vještina koji će "stvoriti" pojedinca, budućeg preduzetnika, spremnog da odgovori sve izazovnijim zahtjevima tržišta rada.

¹ OECD (2022), *SME Policy Index: Western Balkans and Turkey 2022: Assessing the Implementation of the Small Business Act for Europe*, Dostupno na: <https://doi.org/10.1787/b47d15f0-en>

1.1. Realizovane aktivnosti u 2023. godini

Ministarstvo ekonomskog razvoja kao koordinator navedenog strateškog dokumenta kontinuirano je pratilo realizaciju mjera i aktivnosti na unapređenju daljeg razvoja politike cjeloživotnog preduzetničkog učenja, kako u formalnom tako i u neformalnom obrazovanju.

Poseban doprinos u izradi Izvještaja za 2023. godinu dali ču članovi Nacionalnog partnerstva za cjeloživotno preduzetničko učenje, koje djeluje u okviru Savjeta za konkurentnost kao jedna od četiri radne grupe i daje puni doprinos realizaciji postavljenih strateških i operativnih ciljeva samog strateškog dokumenta. Takođe, u kreiranju ovog izvještaja učestvovali su i predstavnici Radne grupe imenovani Odlukom Ministarstva ekonomije, br.30-50/2019-5 od 15. aprila 2019. godine.

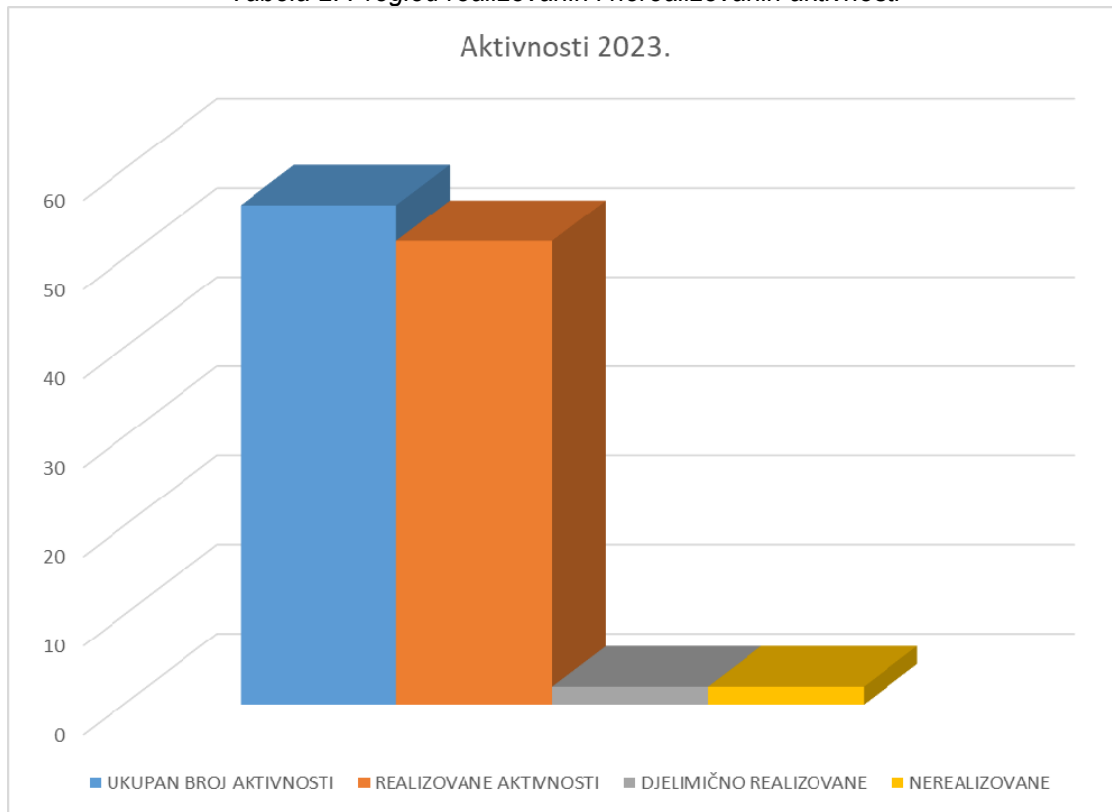
Prilikom sagledavanja ostvarenih rezultata za navedeni izvještajni period, Radna grupa kao i članovi Nacionalnog partnerstva za cjeloživotno preduzetničko učenje imali su u vidu realne mogućnosti u smislu resursa – ljudski potencijal, raspoloživa sredstva, vremenski okvir i potrebe Crne Gore za ubrzanim napretkom u ovoj oblasti.

Od ukupno **56 aktivnosti** koliko je predviđeno da bude realizovano Akcionim planom za 2023. godinu, **52 aktivnosti su uspješno realizovane, 2 aktivnosti su djelimično realizovane dok 2 prvobitno planirane aktivnosti nijesu realizovane**, što predstavlja **91%** ispunjenosti ukupno planiranih aktivnosti predviđenih Akcionim planom za 2023. godine.

Tabela 1. Pregled realizacije aktivnosti po strateškim ciljevima

Strateški cilj	Planirano	Nerealizovano	Aktivnosti koje nisu realizovane
SC 1. Unaprijediti razvoj preduzetničke kompetencije na svim nivoima formalnog obrazovanja	26 aktivnosti	2 aktivnosti (7,6%)	- Uvesti predmet Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje na nastavničke fakultete i realizovati nastavu istog. - Pripremiti, kreirati i planirati scenarija za realizaciju nastave iz predmeta Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje.
SC 2. Unaprijediti realizaciju preduzetničkog učenja u okviru neformalnog obrazovanja	15 aktivnosti	/	/
SC 3. Povećati efikasnost funkcionisanja Sistema preduzetničkog učenja	15 aktivnosti	/	/

Tabela 2. Pregled realizovanih i nerealizovanih aktivnosti

1.2. Nerealizovane aktivnosti u 2023. godini

- Već drugu godinu zaredom ne realizuje se aktivnost koja se odnosi na uvođenje predmeta Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje na nastavničke fakultete i ne realizuje nastava istoga zbog nedovoljnog broja studenata koji se prijavljuju na dati predmet.
Kako bi se riješila trenutna situacija, potrebno je promovisati i približiti studentima koncept predmeta, ishode učenja i njegov značaj za sticanje preduzetničkih vještina i znanja kako bi se animirao dovoljan broj studenata koji bi birali predmet kao izborni.

2. Informacija o napretku u postizanju strateških/operativnih ciljeva

U okviru SC1: UNAPRIJEDITI RAZVOJ PREDUZETNIČKE KOMPETENCIJE NA SVIM NIVOIMA FORMALNOG OBRAZOVANJA definisana su 2 operativna cilja:

Operativni cilj 1.1: Poboljšati implementaciju preduzetničkog učenja u okviru obrazovnog sistema (predškolsko, osnovno, srednje obrazovanje)

U okviru datog operativnog cilja realizovano je 20 aktivnosti koje se odnose na:

- ✓ Primjenu Nacionalnog okvira ključnih kompetencija na svim obrazovnim nivoima; Kontinuiranu obuku nastavnog kadra u cilju daljeg razvoja njihovih preduzetničkih znanja i vještina;
- ✓ Organozovanju preduzetničkih sajmova u osnovnim školama i gimnazijama;
- ✓ Izradi novih modularizovanih obrazovnih programa;
- ✓ Uspostavljanju novih partnerstava između poslodavaca i srednjih stručnih škola u cilju sticanja praktičnih znanja i vještina i razvoja dualnog sistema obrazovanja.

Izazovi:

- ✓ Nedovoljni finansijski podsticaji za učešće poslodavaca u sistemu dualnog obrazovanja;
- ✓ Nedovoljan broj sati koje učenici provode u preduzeću;
- ✓ Nedovoljna informisanost poslodavaca o dualnim programima stručnog obrazovanja i njihovim metodama primjene;
- ✓ Nedostatak kvalifikovanih radnika smatra se jednim od glavnih izazova za preduzetnike prema poslednjem ekonomskom istraživanju Evropske asocijacije komora – EUROCHAMBRES-a.

Preporuka:

U cilju dalje afirmacije dualnog obrazovanja, neophodno je raditi na njegovoj promociji kroz aktivno učešće svih subjekata društva koji su dio obrazovnog sistema, uključujući podjelu odgovornosti u finansiranju da bi svi imali benefite kao i aktivnom uključenju poslovnih udruženja, prvenstveno PKCG i UPCG u promovisanju sistema vrijednosti dualnog obrazovanja u pogledu stvaranja obučenog kadra, shodno zahtjevima tržišta rada.

Operativni cilj 1.2. *Stvoriti osnov za sticanje preduzetničkih znanja i vještina na studijskim programima neekonomske struke*

U okviru datog operativnog cilja realizovane su 3 aktivnosti i 1 aktivnost je djelimično realizovana. Realizovane aktivnosti se uglavnom odnose na:

- ✓ Unaprijeđenje kvaliteta visokog obrazovanja u Crnoj Gori kroz realizaciju Erasmus + programa koji je omogućio da visoko-obrazovne institucije kroz projekte koje sprovode budu vidljivije, konkurentnije i da se povežu sa renomiranim ustanovama iz regiona i Evrope.

Projekti koji su realizovani su doprinijeli značajnom unapređenju visokog obrazovanja, nastavne metodologije i istraživačke infrastrukture. Univerzitet Donja Gorica i dalje prednjači u realizaciji projekata u okviru datog Programa.

Izazovi:

- ✓ Broj odobrenih aplikacija za učešće u Erasmus + programu;
- ✓ Prepoznavanje prioriternih oblasti tokom apliciranja;
- ✓ Nedovoljna informisanost studenata;
- ✓ Nedovoljna povezanost između ključnih aktera (akademske zajednice, donosioca odluka i poslovnih udruženja) u pravcu kreiranja i podnošenja što kvalitetnijih projektnih predloga.

Preporuke:

Umrežavanje između akademske zajednice, univerziteta i relevantnih aktera kako bi zajednički razvijali buduće zajedničke projektne ideje i kako bi sistem obrazovanja postao inkluzivniji, identifikacija ključnih ciljnih grupa kao i otvaranje diskusije o izazovima inkluzivnog obrazovanja u Crnoj Gori koji bi mogli potencijalno biti adresirani u budućim Erasmus+ projektima.

U okviru SC2: UNAPRIJEDITI REALIZACIJU PREDUZETNIČKOG UČENJA U OKVIRU NEFORMALNOG OBRAZOVANJA definisana su 2 operativna cilja:

Operativni cilj 2.1. Poboljšati razvoj preduzetničkih kompetencija, znanja i vještina kroz organizovanje specijalizovanih obuka za MSP

- ✓ U okviru datog operativnog cilja realizovano je 6 aktivnosti koje se odnose na neformalno obrazovanje a ogledaju u oraganizaciji obuka/treninga kao i različitih događaja i konferencija u cilju jačanja preduzetničkih znanja i vještina predstavnika malog i srednjeg biznisa. Teme koje su najviše bile zastupljene odnosile su se na oblast izrade biznis plana, fiannsijskog poslovanja, sprovođenja marketinških aktivnosti, upravljanja preduzećem i sl. Svi trening moduli su rađeni na osnovu sprovedenih internih analiza i potreba za obukama, kako bi se na osnovu rezultata istih kreirali oni moduli preduzetničkih obuka shodno realnih potrebama samih privrednih subjekata.

Izazovi:

- ✓ Nedovoljan broj predstavnika mikro, malog i srednjeg biznisa koji prepoznaju značaj ulaganja u neformalno obrazovanje za unapređenje poslovanja. kako svojih zaposlenih, tako i preduzeća u cjelini.

Preporuke:

Planirana podrška, usmjerena na sticanje novih vještina u MMSP, treba da se sastoji iz prikupljanjenih informacija o postojećem nivou razvijenosti znanja u MMSP, prikupljanju informacija i analize o potrebama za unaprjeđenjem u vezi sa vještinama za razvoj preduzeća, istražujući politike, dobre prakse, alate i mjere, i identifikujući primjere koji mogu poslužiti kao inspiracija drugim preduzećima.

Operativni cilja 2.2: Unaprijediti vještine i preduzetničke kompetencije za različite ciljne grupe (nezaposleni, mladi, žene, odrasli, itd.)

U okviru datog operativnog cilja realizovano je 9 aktivnosti koje se odnose na:

- ✓ Sprovođenje programa finansijske i nefinansijske podrške namijenjene različitim ciljnim grupama;
- ✓ Organizivanju trening modula na teme koje su značajne za razvoj preduzetničkih znanja i vještina na putu prelaska preduzeća sa linearnog ka cirkularnom modelu poslovanja;
- ✓ Jačanju digitalnih vještina kod zaposlenih u MMSP sektoru;
- ✓ Organizovanju preduzetničkih obuka za mlade i žene u biznisu kao posebno ranjive ciljne grupe;

Izazovi:

- ✓ Neprepoznavanje od strane menadžmenta preduzeća značaj ulaganja u obrazovanje svojih zaposlenih;
- ✓ Odustajanje od pokretanja sopstvenog biznisa na osnovu neraspoložljivosti adekvatnih informacija i nedovoljnog posjedovanja preduzetničkih znanja i vještina.

Preporuke:

Neophodno, u partnerstvu sa predstavnicima privatnog sektora, obrazovnih institucija i preduzećima, razviti specifične ciljne programe obuke koji će se mapiranim preduzećima isporučiti najvećim dijelom kao učenje na radnom mjestu. Za tu svrhu neophodno je obezbijediti obučene trenere koji će biti uključeni u pružanje obuka, a koji će permanentno biti u toku sa promjenama potreba za vještinama u vezi sa zelenom i digitalnom tranzicijom, kako bi te vještine prenijeli u MMSP.

U okviru SC3: POVEĆATI EFIKASNOST FUNKCIONISANJA SISTEMA PREDUZETNIČKOG UČENJA definisana su 2 operativna cilja

Operativni cilja 3.1: Obezbijediti institucionalizaciju i održivost Nacionalnog partnerstva za preduzetničko učenje

U okviru datog cilja realizovane su 2 aktivnosti koje se odnose na:

- ✓ Ulogu Nacionalnog partnerstva za preduzetničko učenje kroz rad Savjeta za konkurentnost u dijelu predstavljanja kvartalnih izvještaja o radu njegovih članova/ca članovima/ca Savjeta tokom prisustva redovnim sjednica u radu Savjeta;

Izazovi:

- ✓ Nedovoljna prepoznatljivost ovog tijela od strane ključnih donosioca odluka;
- ✓ Nedostatak finansijskih sredstava za realizaciju aktivnosti definisanih godišnjim Akcionom planom Nacionalnog partnerstva;

Preporuke:

Aktivnija uloga **Nacionalnog partnerstva za preduzetničko učenje**, posebno u dijelu promocije primjera dobre prakse kako na nivou formalnog tako i na nivou neformalnog obrazovnog sistema, kroz obezbjeđenje bolje koordinacije i saradnje različitih aktera uključenih u obrazovne procesa i izvan njega.

Operativni cilj 3.2. Unaprijediti informisanost i promociju primjera dobre prakse preduzetničkog učenja

U okviru datog cilja realizovano je 15 aktivnosti koje se odnose na:

- ✓ Promociju vrijednosti preduzetničkog učenja koje se ogledaju kroz medijske nastupe, objave, štampanje brošura i članaka;
- ✓ Obilježavanju značajnih evropskih događaja, kao što je SME week, u okviru kojih se promovišu dostignuća Crne Gore u formalnom i neformalnom obrazovnom sistemu;
- ✓ Uspostavljanju partnerstava između visoko-obrazovnih institucija i privrede;
- ✓ Organizaciji preduzetničkih berzi ideja i takmičenja u izradi biznis planova;

Izazovi:

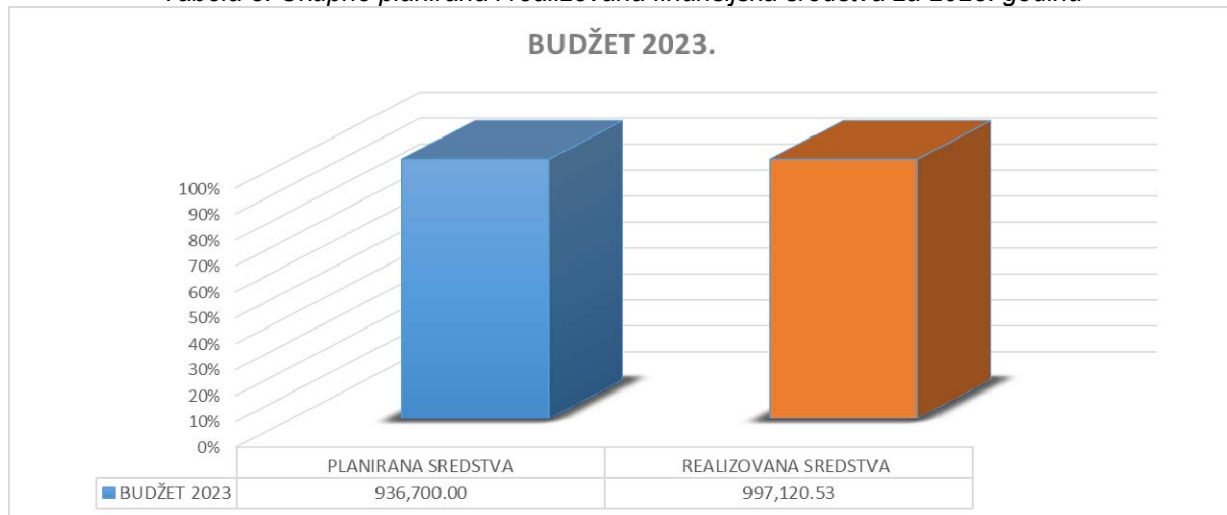
- ✓ Nedovoljna vidljivost primjera dobre prakse i prepoznatljivosti od strane ključnih donosioca odluka;
- ✓ Nedostatak finansijskih sredstava za promociju primjera dobre prakse.

Preporuke:

Promovisati i podijeliti dobro razvijene prakse kako bi se stvorila pozitivna slika o preduzetništvu među mladima kao i raditi na jačoj promociji raspoloživih EU programa i načina korišćenja raspoloživih sredstava. Veća uključenost ključnih donosioca odluka kako bi vidljivost bila veća i kako bi primjeri dobre prakse bili adekvatno nagrađeni.

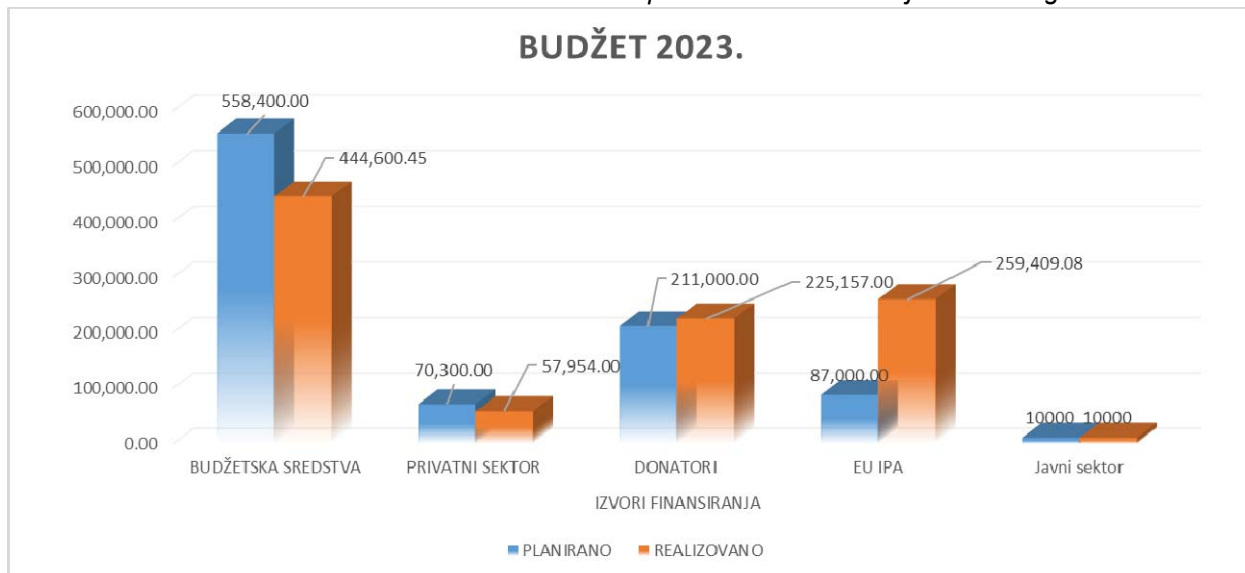
U pogledu utroška finansijskih sredstava od ukupno planiranih **936.700,00€** za realizaciju aktivnosti definisanih Akcionim planom za 2023. godinu, realizovano je ukupno **997.120,53€** što predstavlja odstupanje od **60.420,53€ u pogledu većeg iznosa realizovanih sredstava u odnosu na planirana**, zbog većeg izdvajanja donatorskih sredstava od prvobitno planiranih.

Tabela 3. Ukupno planirana i realizovana finansijska sredstva za 2023. godinu

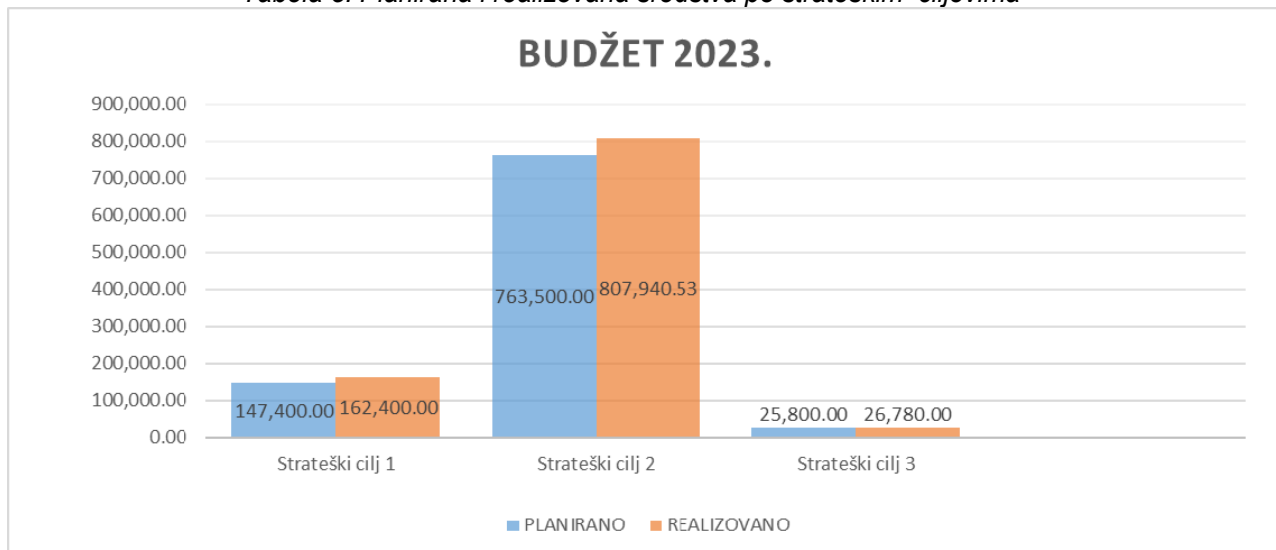
Kada je riječ o izvorima finansiranja od ukupno planiranih **936.700€**, realizovano je **444.600,45€** budžetskih sredstava ili **47%** ukupno planiranih sredstava, što ujedno predstavlja i najveći izvor finansiranja aktivnosti definisanih Akcionim planom. Privatni sektor je realizovao **57.954,00€** ili **6,2%** ukupno planiranih sredstava, donatori **225.157,00€** ili **24%** ukupno planiranih sredstava, iz IPA fondova realizovano je **259.409,08€** ili **27%** ukupno planiranih sredstava, dok je javni sektor realizovao **1.000,00€** ili **0,01%** ukupno planiranih sredstava.

Tabela 4. Planirana i realizovana sredstva po izvorima finansiranja za 2023. godinu

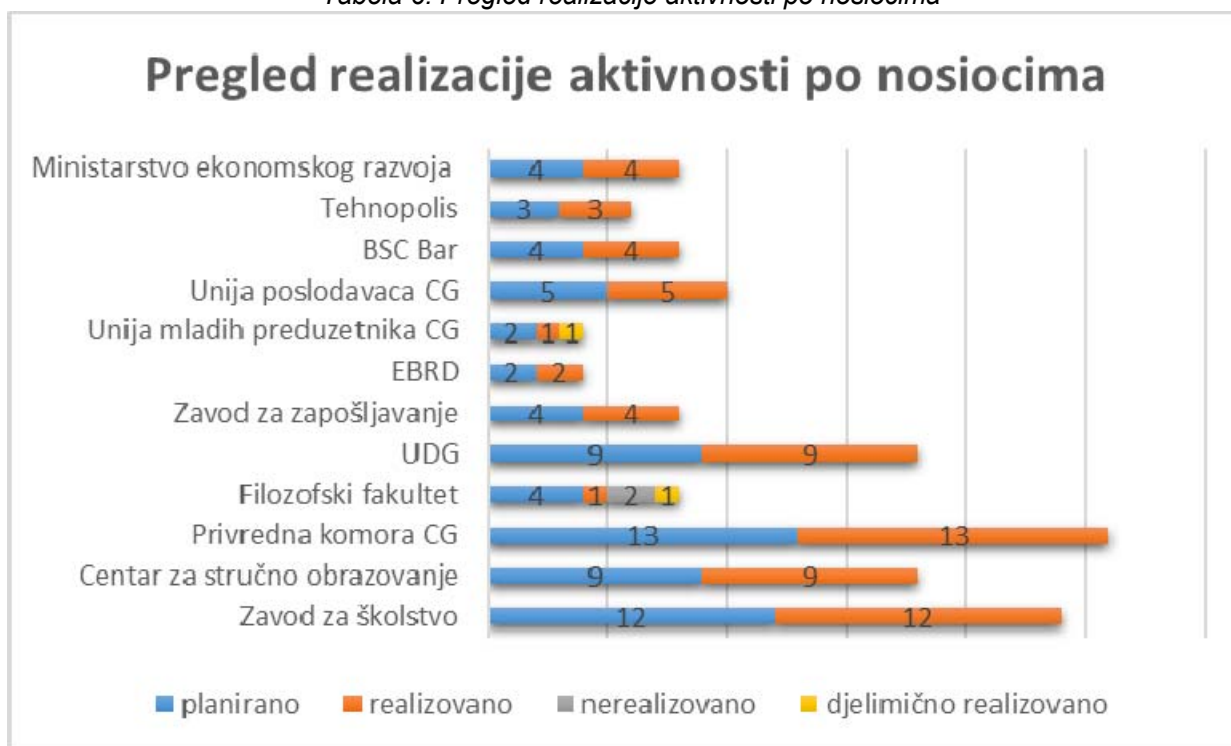
Gledano po strateškim ciljevima, u okviru SC1: Unaprijediti razvoj preduzetničke kompetencije na svim nivoima obrazovanja, od ukupno planiranih **147.400,00** realizovano je **162.400,00€** ili **9%** što predstavlja povećanje u odnosu na prvobitno planirana sredstva. U okviru SC2: Unaprijediti realizaciju preduzetničkog učenja u okviru neformalnog obrazovanja od ukupno planiranih **807.940,53€** realizovano je **763.500,00€** ili **94%**. U okviru SC3: Povećati efikasnost funkcionisanja preduzetničkog sistema od ukupno planiranih **26.780,00€** realizovano je **25.800,00€** ili **96%** realizovanih u odnosu na prvobitno planirana sredstva.

Tabela 5. Planirana i realizovana sredstva po strateškim ciljevima

Iz priloženog se jasno zaključuje da su institucije kroz godišnji Akcioni plan za 2023. godinu uglavnom jasno prepoznale sve aktivnosti čija realizacija treba da doprinese primjeni cjeloživotnog preduzetničkog učenja kroz formalni i neformalni obrazovni sistem, ali i jasno identifikovale izazove i dale preporuke u kom pravcu dalje treba da se radi na unapređenju formalnog i neformalnog obrazovnog sistema.

Tabela 6. Pregled realizacije aktivnosti po nosiocima

U okviru implementacije Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje, na nivou strateških/operativnih ciljeva prate se sljedeći indikatori uticaja:

Tabela 7: Indikatori učinka na nivou strateškog cilja 1

Indikator učinka	Početna vrijednost 2019	Ostvarena vrijednost na kraju 2021.godine	Prelazna vrijednost 2023. godina	Ciljna vrijednost 2024. godina	Izvor podataka
Broj učenika koji biraju predmet Preduzetništvo kao izborni u osnovnim i srednjim školama	1621 učenik u osnovnim školama, 234 učenika I razreda gimnazije i 132 učenika II razreda	1981 učenika u osnovnim školama, 190 učenika I razreda gimnazije i 44 učenika II razreda	1900 učenika osnovnih škola, 270 učenika I razreda gimnazije i 160 učenika II razreda gimnazije	1900 učenika osnovnih škola, 270 učenika I razreda gimnazije i 160 učenika II razreda gimnazije	Zavod za školstvo
Procenat obučeni nastavnika za implementaciju u preduzetničko učenje kao međupredmetne teme u osnovnim školama i gimnazijama	Program obuke je prošlo je oko 12% nastavnika u gimnazijama i više od 50% zaposlenih u osnovnim školama.	Program obuke je prošlo je oko 30% nastavnika u gimnazijama i više od 70% zaposlenih u osnovnim školama	Program obuke je prošlo je više od 35% nastavnika u gimnazijama i 80% zaposlenih u osnovnim školama	Program obuke prošlo je više od 35% nastavnika u gimnazijama i 80% nastavnika u osnovnim školama.	Zavod za školstvo

Preduzetnička kompetencija je prepoznata kao dio nastavničkog obrazovanja, o čemu govori podatak da već u 2023. godini imamo ostvarenost indikatora učinka od 100% postavljene ciljane vrijednosti za 2024. godinu, kao i dugog indikatora. Rezultat ostvarenosti indikatora (procenat obučeni nastavnika za implementaciju preduzetničkog učenja u gimnazijama i osnovnim školama) ogleda se u kontinuiranim programima obuka kojim se nastavnici i direktori škola osposobljavaju da integrišu učenje za preduzetništvo u redovne nastavne aktivnosti, kako bi kroz predmetne sadržaje kod djece razvili smisao za inicijativu i preduzetnički način razmišljanja.

Tabela 7: Indikatori učinka na nivou strateškog cilja 1

Indikator učinka	Početna vrijednost 2019	Ostvarena vrijednost na kraju 2021.godine	Prelazna vrijednost na kraju 2023.godine	Ciljna vrijednost na kraju 2024.godine	Izvor podataka
Procenat neekonomskih fakulteta na kojima je inkorporirano Prduzetništvo u nastavne planove i programe	Uveden predmet Preduzetništvo i inovacije kao obavezan predmet u 40% neekonomskih fakulteta Univerziteta Donja Gorica. Modul Preduzetništvo inkorporiran u nastavne planove i programe u 5% neekonomskih fakulteta UDG.	Uveden predmet Preduzetništvo i inovacije kao obavezan predmet u 70% neekonomskih fakulteta Univerziteta Donja Gorica	Uveden predmet Preduzetništvo i inovacije kao obavezan predmet u 75% neekonomskih fakulteta Univerziteta Donja Gorica..	Uveden predmet Preduzetništvo i inovacije u 55% neekonomskih fakulteta Univerziteta Donja Gorica.	Univerzitet Donja Gorica

Indikator učinka	Početna vrijednost 2019	Ostvarena vrijednost na kraju 2021.godine	Prelazna vrijednost na kraju 2023.godine	Ciljna vrijednost na kraju 2024.godine	Izvor podataka
Procenat učiteljskih studija i nastavničkih studija koji su Predmet ključne kompetencije inkorporirali u nastavne planove i programe	0	0	0	100%	Filozofski fakultet

Na Univerzitetu Donja Gorica kontinuirano se organizuje i unapređuje predmet Preduzetništvo i inovacije na neekonomskim programima, što govori i indikator učinka od čak 75% čime je za 2023. godinu premašena čak i vrijednost postavljenog indikatora za 2024. godinu (55%).

Kada je riječ o procentu učiteljskih studija i nastavničkih studija koji su Predmet ključne kompetencije inkorporirali u nastavne planove i programe situacija se konstantno ne mijenja zbog već objasnjenih razloga u odeljku koji se odnosi na nerealizovane aktivnosti i teško da se može očekivati dostizanje ciljne vrijednosti za 2024. godinu.

Tabela 8: Indikatori ucinka na nivou strateškog cilja 2

Indikator učinka	Početna vrijednost 2019	Ostvarena vrijednost na kraju 2021.godine	Prelazna vrijednost 2023. godina	Ciljna vrijednost 2024. godina	Izvor podataka
Procenat MSP od ukupnog broja koji su prošli neki vid specijalizovane obuke za MSP utvrđene na osnovu Analize potreba za obukom	0	3%	4%	5%	Ministarstvo ekonomskog razvoja
Indikator učinka Ostvarenost ciljeva Akta o malom biznisu dimenzije 8a: preduzetničke vještine (tematski blok monitoring i evaluacija)	Početna vrijednost 2019 2.60	Ostvarena vrijednost na kraju 2021.godine 4.34	Prelazna vrijednost 2023. godina n/a ²	Ciljna vrijednost 2024. godina 4.50	Izvor podataka Ministarstvo ekonomskog razvoja

Tokom 2023. godine najviše obuka i trening modula je sprovedeno od strane biznis asocijacija, donatorskih organizacija i nevladinog sektora usmjerenih prvenstveno na podizanje menadžerskih, stručnih, digitalnih kompetencija i finansijske pismenosti zaposlenih u malim i srednjim preduzećima.

² Zadnji raspoloživi podatak je iz 2022. godine - OECD (2022), SME Policy Index: Western Balkans and Turkey 2022: Assessing the Implementation of the Small Business Act for Europe, Dostupno na: <https://doi.org/10.1787/b47d15f0-en>. Pošto se Index radi na dvogodišnjem nivou tek 2025. godine ćemo imati relevantne podatke za 2024.godinu.

Tabela 9: Indikatori učinka na nivou strateškog cilja 2

Indikator učinka	Početna vrijednost 2019	Ostvarena vrijednost na kraju 2021.godine	Prelazna vrijednost 2023. godina	Ciljna vrijednost 2024. godina	Izvor podataka
Broj lica sa evidencije ZZZCG koji su prošli obuku za sticanje preduzetničkih znanja i vještina	32 lica sa evidencije ZZZCG	Oko 850 lica sa evidencije ZZZCG prošlo obuku za sticanje preduzetničkih znanja i vještina.	60 lica iz evidencije nezaposlenih Zavoda prošlo specijalizovanu obuku za sticanje preduzetničkih znanja i vještina	Oko 850 lica sa evidencije ZZZCG prošlo obuku za sticanje preduzetničkih znanja i vještina	Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Broj registrovanih novih biznisa nezaposlenih lica	25 novih biznisa nezaposlenih lica	500 novih biznisa nezaposlenih lica	51 novih biznisa nezaposlenih lica	100 novih biznisa nezaposlenih lica u okviru Programa grantova za samozapošljavanje	Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Ostvarenost ciljeva Akta o malom biznisu Pod-dimenzije 1.2 Žensko preduzetništvo (tematski blok:implementacija)	3.29	3.80	n/a ³	3.80	Ministarstvo ekonomskog razvoja

Obuke za sticanje preduzetničkih znanja i vještina se kontinuirano sprovode od strane ZZZCG, za lica koja se nalaze na evidenciji Biroa rada. Razlika u ostvarenosti indikatora učinka za 2023. godinu u odnosu na 2021. godinu ogleda se u tome što Zavod za zapošljavanje ne sprovodi više Program grantova za samozapošljavanje (Ugovor o direktnom grantu, Ugovor između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Ugovaračke institucije (Ministarstva finansija – CFCU) i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori potpisan je 02.09.2019 i koji je trajao 3 godine).

Tabela 10: Indikatori učinka na nivou strateškog cilja 3

Indikator učinka	Početna vrijednost 2019	Ostvarena vrijednost na kraju 2021.godine	Prelazna vrijednost 2023. godina	Ciljna vrijednost 2024. godina	Izvor podataka
Ostvarenost ciljeva Akta o malom biznisu, pod-dimenzije 1.1,Preduzetničko učenje (tematski blok: Implementacija polpolitike)	3.59	4.62	n/a ⁴	4.80	Ministarstvo ekonomskog razvoja

³ Zadnji raspoloživi podatak je iz 2022. godine - OECD (2022), SME Policy Index: Western Balkans and Turkey 2022: Assessing the Implementation of the Small Business Act for Europe, Dostupno na: <https://doi.org/10.1787/b47d15f0-en>. Pošto se Index radi na dvogodišnjem nivou tek 2025. godine ćemo imati relevantne podatke za 2024.godinu.

⁴ Zadnji raspoloživi podatak je iz 2022. godine - OECD (2022), SME Policy Index: Western Balkans and Turkey 2022: Assessing the Implementation of the Small Business Act for Europe, Dostupno na: <https://doi.org/10.1787/b47d15f0-en>. Pošto se Index radi na dvogodišnjem nivou tek 2025. godine ćemo imati relevantne podatke za 2024.godinu.

Aspekt rodnjenosti

U procesu izrade Izvještaja za 2023. godinu prepoznati su izazovi u dijelu kreiranja programa i specifičnih trening modula za pospješivanje većeg učešća žena u biznisu. Na taj način su, u okviru seta programskih i projektnih aktivnosti i inicijativa, uvedeni rodno senzitivni indikatori u cilju jačanje transparentnosti, vidljivost i praćenja informacija o podršci ženama kao ciljnoj grupi, čime se stvara dodatni prostor za unapređenje preduzetničkih znanja, kompetencija i vještina žena u biznisu.

**Izvještaj o realizaciji aktivnosti
na planu razvoja cjeloživotnog
preduzetničkog učenja u 2023.
godini**

Aktivnost	Indikator rezultata				Institucije odgovorne za sprovođenje i aktivnosti	Period realizacije		Status realizacije (pristup semafora)	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Planirana sredstva za realizaciju	Realizovana sredstva	Izvori finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
	Indikator rezultata	Polazna vrijednost na kraju 2022. godine	Planirane vrijednosti na početku 2023. godine	Postignute vrijednosti na kraju 2023. godine		Početak	Završetak						
STRATEŠKI CILJ 1. UNAPRIJEDITI RAZVOJ PREDUZETNIČKE KOMPETENCIJE NA SVIM NIVOIMA FORMALNOG OBRAZOVANJA													
Operativni cilj 1.1. Poboljšati implementaciju preduzetničkog učenja u okviru obrazovnog sistema (predškolsko, osnovno, srednje obrazovanje)													
Indikator učinka Broj učenika koji biraju predmet Preduzetništvo kao izborni u osnovnim i srednjim školama		Početna vrijednost 2019 1621 učenik u osnovnim školama, 234 učenika I razreda gimnazije i 132 učenika II razreda			Ciljna vrijednost 2021 1650 učenika osnovnih škola, 250 učenika I razreda gimnazije i 140 učenika II razreda gimnazije.			Ciljna vrijednost 2024 1900 učenika osnovnih škola, 270 učenika I razreda gimnazije i 160 učenika II razreda gimnazije.					
Indikator učinka Procenat obučeni nastavnika za implementaciju preduzetničkog učenja kao međupredmetne teme u osnovnim školama i gimnazijama		Početna vrijednost 2019 Program obuke je prošlo je oko 12% nastavnika u gimnazijama i više od 50% zaposlenih u osnovnim školama.			Ciljna vrijednost 2021 Program obuke prošlo je više od 30% nastavnika u gimnazijama i 70% nastavnika u osnovnim školama.			Ciljna vrijednost 2024 Program obuke prošlo je više od 35% nastavnika u gimnazijama i 80% nastavnika u osnovnim školama.					
Mjera 1.1.1: Razvijati preduzetnički način razmišljanja kod najmlađih													
1.1.1.1	Unaprijediti i dalje razvijati međupredmetnu temu Preduzetničko učenje u predškolskom vaspitanju i obrazovanju u skladu sa novim nacionalnim okvirom ključnih kompetencija za sve nivoe obrazovanja i evropskim referentnim okvirom ENTREComp, Evropskim okvirom ključnih kompetencija	Unaprijedena međupredmetna tema usvojena od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje	Crnogorski okvir ključnih kompetencija je u primjeni u svim obrazovnim institucijama na svim nivoima obrazovanja	Usvajanje Nacionalnog okvira ključnih kompetencija nakon formiranja Nacionalnog savjeta za obrazovanje.	Nacionalni okvir ključnih kompetencija nije usvojen od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje ali je ključna kompetencija smisao za inicijativu i preduzetništvo integrisana u novom Primarnom programu za predškolsko vaspitanje i obrazovanje koji je počeo da se primjenjuje 2023. godine. Preduzetničko učenje u predškolskim ustanovama se realizuje u skladu sa Primarnim programom i posebnim Programom za predškolsko vaspitanje i obrazovanje "Preduzetničko učenje u okviru područja aktivnosti predškolskom vaspitanju i obrazovanju". U novom Programu za predškolsko vaspitanje i obrazovanje su ugrađeni ciljevi iz Okvira ključnih kompetencija za cjeloživotno	ZZŠ	IIIQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena		Kontinuirana primjena Primarnom programu za predškolsko vaspitanje i obrazovanje. U programu se ističe da zadovoljen je značajnih psiholoških potreba, poput autonomije, kompetentnosti i povezanosti sa

--	--	--	--

učenje. Aktuelni Program za predškolsko vaspitanje i obrazovanje postiže razvoj znanja, vještina i dispozicija koje podupiru koncept cjeloživotnog učenja.

										<p>drugima, upravo uključuju stvaralaštvo, inovativnost i spremnost djeteta na preuzimanje rizika, iniciranje i organizovanje aktivnosti. Sticanje znanja kroz učešće, razmjenu sa vršnjacima i odraslima, prakticiranje i usavršavanje vještina, pretpostavke su razvoja djetetovog samopouzdanja i samopoštovanja. Stoga je podsticanje i samoiniciranje i samoorganizovanih aktivnosti djece u respozivnom ambijentu podrške idejnosti, propitivanju, istraživanju od posebnog značaja za osnaživanje i podsticanje inicijativnosti i</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1.1.2.1	Unaprijediti i dalje razvijati međupredmetnu temu Preduzetničko učenje u osnovnom i srednjem opštem obrazovanju u skladu sa novim nacionalnim okvirom ključnih kompetencija za sve nivoe obrazovanja i evropskim referentnim okvirom ENTREComp, Evropskim okvirom ključnih kompetencija	Unaprijeđena međupredmetna tema usvojena od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje	Crnogorski okvir klasifikacija je u primjeni u svim obrazovnim institucijama na svim nivoima obrazovanja	Nacionalni okvir ključnih kompetencija usvojen od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje	<p>Zavod za školstvo sprovodi VETpreneur trogodišnji projekat finansiran od strane EU kroz ERASMUS+ program. Projekat nudi niz pažljivo osmišljenih aktivnosti za izgradnju kapaciteta – uključujući mobilnost nastavnika i učenika iz partnerskih zemalja Zapadnog Balkana (Albanije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore) u zemlje EU.</p> <p>VETpreneur se dominantno bavi integrisanjem evropskog okvira EntreComp u formalnom, neformalnom i stručnom obrazovanju i obuci na Zapadnom Balkanu. Formiranje su radne grupe u svim zemljama učesnicima u projektu koje zajednički rade na prilagođavanju EntreComp-a kao krozkurikularne kompetencije u stručnom i opšteobrazovnom dijelu kurikuluma. U formalnom VET obrazovanju okvir će biti integrisan kroz programe učeničkih preduzeća i razvoj inovativnih preduzetničkih laboratorija i programa obuke za nastavnike. Okvir EntreComp je već integrisan u svim gimnazijama i mješovitim strunim školama.</p>	ZZŠ	IQ 2023	IV Q 2023	Realizovana aktivnost	Nisu predviđena				Nastavak realizacije projektnih aktivnosti u 2024. godini
1.1.2.2	Podsticati razvoj vannastavnih aktivnosti kroz organizaciju sajмова preduzetništva za učenike osnovnih škola i gimnazija u cilju jačanja timskog duha i razvoja kreativnosti	Broj osnovnih škola i gimnazija koje organizuju sajmove	Učenici /ce učestvuju na preduzetničkim sajmovima u 100% osnovnih škola i gimnazija	Učenici /ce učestvuju na sajmovima u 30% osnovnih škola i gimnazija.	U svim osnovnim realizuju se preduzetnički sajmovi, dok se ova aktivnost realizuje u 25% gimnazija.	ZZŠ	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost	Nisu predviđena				Nastaviti sa sprovođenjem sajмова u osnovnim školama i uključiti veći broj gimnazija.

1.1.2.3	Realizacija Projekat „Cirkularna Ekonomija u Eko-školama” sa ciljem podizanja svijesti o važnosti cirkularne ekonomije i njene povezanosti sa globalnim ciljevima održivog razvoja, uključujući borbu protiv klimatskih promjena, očuvanje biodiverziteta i smanjenje zagađenja životne sredine.	Broj osnovnih i srednjih škola i gimnazija koje organizuju sajmove	Nova aktivnost	Nova aktivnost	Projekat je realizovan u 14 osnovnih i srednjih škola. Sve škole koje su realizovale projekat "Cirkularna ekonomija-manje otpada" dobile su PETko recikler za plastiku i 3D printer. Nastavnici/ce ovih škola su prethodno prošli obuku o cirkularnoj ekonomiji i realizovali značajan broj aktivnosti sa učenicima. Takođe, u svim školama je sproveden onlin kviz znanja "Šta znam o cirkularnoj ekonomiji".	ZZŠ	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena	15.000,00	Donacija Ambasade Savezne Republike Njemačke	Nastaviti sa sprovedenjem aktivnosti u osnovnim i srednjim školama u cilju podizanja nivoa svijesti kod djece školskog uzrasta o značaju cirkularne ekonomije i principa održivog razvoja.
---------	--	--	----------------	----------------	--	-----	---------	----------	-----------------------	--	-----------------	-----------	--	--

Mjera 1.1.3: Učvrstiti poziciju srednjih stručnih škola kao lidera u obrazovanju za preduzetništvo

1.1.3.1	Razvijati preduzetnička znanja i vještine učenika/ca kroz slobodne aktivnosti - na osnovu primjera uspješnih preduzetničkih praksi i projekata	Broj organizovanih predavanja, okruglih stolova i posjeta učenika poslodavcima u cilju sticanja novih znanja i vještina iz oblasti preduzetništva	Organizovano 5 predavanja i okruglih stolova o pokretanju biznisa u CG, i realizovana posjeta učenika kod poslodavaca u 90% srednjih stručnih škola u Crnoj Gori	Organizovano 5 predavanja, okruglih stolova, posjeta učenika/ca poslodavcima iz različitih oblasti preduzetništva u 90% srednjih stručnih škola u Crnoj Gori.	Organizovano 5 posjeta učenika/ca poslodavcima iz različitih oblasti.	MP/CSO	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			Nastaviti i razvijati preduzetnički duh kod djece kroz upoznavanje sa praktičnim radom na radnom mjestu. Na taj način doprinjeti boljoj povezanosti obrazovnog sistema i biznis okruženja u cilju sticanja potrebnih kompetencija, znanja i vještina.
---------	--	---	--	---	---	--------	---------	----------	-----------------------	--	-----------------	--	--	---

1.1.3.2	Izraditi plan razvijanja preduzetništva kao ključne kompetencije u okviru stručnih modula obrazovnih programa i realizovati aktivnosti za njihovo dostizanje	Urađen plan razvijanja preduzetništva kao ključne kompetencije u okviru godišnjeg plana rada nastavnika i realizovane aktivnosti prema planu	Sprovedene aktivnosti iz plana za razvijanje ključne kompetencije u okviru godišnjeg plana u 80% srednjih stručnih škola u CG u kojima se realizuju modularizovani obrazovni programi	Sprovedene aktivnosti iz plana za razvijanje preduzetništva kao ključne kompetencije u okviru godišnjeg plana u 90% srednjih stručnih škola u Crnoj Gori u kojima se realizuju modularizovani obrazovni programi.	Sprovede aktivnosti iz plana za razvijanje preduzetništva kao ključne kompetencije u okviru godišnjeg plana u 90% srednjih stručnih škola u kojima se realizuju modularizovani obrazovni programi.	MP/CSO	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			
1.1.3.3	Organizovati takmičenja za učenike iz oblasti preduzetništva	Broj organizovanih takmičenja iz oblasti preduzetništva	Organizovano jedno Državno takmičenje za učenike srednjih škola iz Crne Gore iz oblasti ekonomije, biznisa i finansija	Organizovano jedno nacionalno takmičenje iz oblasti ekonomije, biznisa i finansija. Organizovano učešće na jednom međunarodnom takmičenju iz oblasti ekonomije, biznisa i finansija. Organizovano učešće na jednom međunarodnom sajmu preduzeća za vježbu.	Organizovano II Drzavno takmičenje za učenike/ce srednjih škola iz oblasti ekonomije, biznisa i finansija. Organizovano učešće pet takmičara/ki (pet najboljih sa Drzavnog takmičenja), i mentora na Međunarodnoj ekonomskoj olimpijadi, koja je održana u Grčkoj, na kojoj je učestvovalo 227 takmičara iz 47 država svijeta. Organizovano učešće takmičara/ki iz Crne Gore na Euroskills takmičenju, najvećem evropskom takmičenju u preduzetničkim vještinama.	MP/CSO	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		5.000,00	5.000,00	Nac. budžet	Podsticati takmičarski duh kod učenika srednjih škola kroz organizaciju u različitim oblicima vannastavnih aktivnosti, prvenstveno kroz učešće na domaćim i međunarodnim takmičenjima iz oblasti koje su relevantne za započinjanje biznisa.
Mjera 1.1.4: Stvoriti uslove za razvoj digitalne kompetencije i unapređenje finansijske pismenosti kao integrativnog segmenta preduzetničke kompetencije														
1.1.4.1	Jačanje digitalnih kompetencija za učenike od 5. do 8. razreda osnovne škole kroz predmetni program Informatika sa tehnikom za učenike od 5. do 8. razreda u sklopu projekta Škole za 21. vijek	Usvojen Program Informatika sa tehnikom od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje	Sve škole od 5. do 8. razreda rade po novom programu Informatika sa tehnikom	Sprovođenje programa za školsku 2023/24	Program se kontinuirano sprovodi od 5. do 8. razreda u svim osnovnim školama	MP/ZZŠ	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			
1.1.4.2	Implementacija međupredmetne teme Digitalna pismenost za sve nivoe obrazovanja od predškolskog do univerzitetskog u sklopu projekta Škole za 21. vijek	Program odobren od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje	Sve škole na svim nivoima obrazovanja razvijaju digitalnu kompetenciju kroz međupredmetnu temu	Sprovođenje programa za školske 2023/24	Međupredmetna tema/ključna kompetencija Digitalna pismenost je odobrena od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje i realizuje se u svim obrazovno-vaspitnim ustanovama	MP/ZZŠ/Britanski savjet	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			Britanski savjet je prestao sa radom u Crnoj Gori tako da su ove aktivnosti nastavljene kroz

																			saradnju Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, Zavoda za školstvo i UNICEF-a.
1.1.4.3	Izraditi Vodič za nastavnike za implementaciju kompetencije Digitalna pismenost u sklopu projekta Škole za 21. vijek	Vodič urađen i distribuiran školama	Vodič urađen i distribuiran nastavnicima	Nastavnici/ce koriste Vodič u obrazovno-vaspitnom procesu	Vodič urađen, distribuiran školama i objavljen na Veb - sajtu Zavoda za školstvo	MP/ZZŠ/Britanski savjet	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost			Nisu predviđena							Nastavnike upućivati na online digitalne resurse koji su razvijeni i objavljeni na digitalnoj platformi Digitalna škola/Digitalna.
Mjera 1.1.5: Kontinuirano sprovesti obuke nastavnika u cilju pune implementacije preduzetničkog učenja u predškolskom obrazovanju, osnovnim i srednjim školama																			
1.1.5.1	Uvrstiti programe obuke za profesionalni razvoj i osposobljavanje nastavnika/ca na temu preduzetničke kompetencije i razvoja preduzetničkih znanja i vještina kod učenika u kataloge programa stručnog osposobljavanja nastavnika	Usvojeni programi obuke za profesionalni razvoj i osposobljavanje nastavnika/ca na temu preduzetničke kompetencije i razvoja preduzetničkih znanja i vještina kod učenika u sklopu kataloga stručnog osposobljavanja nastavnika	Katalog programa stručnog usavršavanja nastavnika/ca za škol.2021/22. i 2022/23.godinu sadrži tri programa na temu preduzetničke kompetencije i razvoja preduzetničkih znanja i vještina kod učenika/ca.	U Katalog programa stručnog usavršavanja nastavnika Implementiraju se inovirani programi obuke za profesionalni razvoj i osposobljavanje nastavnika/ca na temu preduzetničke kompetencije i razvoja preduzetničkih znanja i vještina kod učenika/ca.	Katalog programa stručnog usavršavanja nastavnika /ca za škol.2021/22. i 2022/23. i 2023/2024. godinu sadrži tri programa na temu preduzetničke kompetencije i razvoja preduzetničkih znanja i vještina kod učenika/ca: 1. Učenje za preduzetništvo; 2. Ključne kompetencije – nastava kroz kurikulum, Procjenjivanje i evaluacija na nivou institucije; 3. Obrazovanje nastavnika/ca za ključne kompetencije u osnovnom i srednjem obrazovanju.	ZZŠ/ CSO	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost			Nisu predviđena							Implementacija programa obuka iz Kataloga koji su objavljeni u Katalogu profesionalnog razvoja nastavnika
1.1.5.2	Organizovati obuke za profesionalni razvoj i osposobljavanje nastavnika na temu preduzetničke kompetencije i razvoja preduzetničkih znanja i vještina kod učenika	Broj organizovanih seminara i obuka za nastavnike	Organizovana obuka nastavnika od 11-13.02.2022.god. "Dostignuća mladih u Crnoj Gori- Učenička kompanija " koju je pohađalo ukupno 40 nastavnika.	Organizovana obuka za 20 novih nastavnika	Zavod za školstvo je u saradnji sa organizacijom Dostignuća mladih u CG sa Univerziteta Donja Gorica realizovao dva seminara za 45 nastavnika/ce.	CSO/ZZŠ	IIQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost			1.000,00	1.000,00	Nac. budžet					Nastaviti sa kontinuiranom obukom nastavnika /ca.
1.1.5.3	Izraditi program za obuku nastavnika za dostizanje ključnih kompetencija	Razvijeni i usvojeni programi obuke za dostizanje ključnih kompetencija	Katalog programa stručnog usavršavanja nastavnika/ca za škol.2021/22. i 2022/23.godinu sadrži 38 programa za dostizanje ključnih kompetencija nastavnika	U Katalogu programa stručnog usavršavanja nastavnika/ca (2022-2024) objavljeni programi obuke za dostizanje ključnih kompetencija.	U Katalogu programa stručnog usavršavanja nastavnika/ca (2022-2024) objavljeni programi obuke za dostizanje ključnih kompetencija.	MP/ ZZŠ CSO	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost			Nisu predviđena							Ovaj program obuke važi i za 2024. godinu tako da će se nastaviti sa njegovom implementacijom

1.1.5.4	Obučiti nastavnike srednjih stručnih škola za dostizanje ključnih kompetencija	Broj organizovanih obuka za nastavnike srednjih stručnih škola	Organizovane 3 obuke za dostizanje ključnih kompetencija za 78 nastavnika/ca stručnih predmeta u srednjim stručnim školama	Organizovana obuka za dostizanje ključnih kompetencija za 70 nastavnika/ca koji predaju stručne predmete u srednjim stručnim školama.	Organizovano 8 obuka obuka za dostizanje ključnih kompetencija za 160 nastavnika/ca koji predaju stručne predmete u srednjim stručnim školama	MP/ ZZŠ CSO	IIIQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			Nastaviti sa kontinuiranom obukom nastavnika koji predaju stručne predmete u cilju razvoja ključnih kompetencija.
1.1.5.5	Obučiti nastavnike u sklopu projekta Škole za 21. vijek	Broj obučeni nastavnika osnovnih škola	1400 nastavnika/ca prošlo šestodnevnu obuku za unapređivanje inkluzivnosti u digitalnom okruženju; Urađen vodič sa primjerima dobre prakse.	Nastavnici/ce primjenjuju stečena znanja sa seminara.	Nastavnici/ce primjenjuju stečena znanja sa obuka tokom realizacije obrazovno-vaspitnog rada kao i razvijene online resurse	MP/ ZZŠ UNICEF	IQ2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			Nastavnici kontinuirano razvijaju digitalne resurse za unapređivanje nastave i postignuća učenika.

Mjera 1.1.6: Stvarati uslove za uključivanje većeg broja učenika i nastavnika koji praktičnu nastavu realizuju kod poslodavaca i uključivanje većeg broja poslodavaca u proces

1.1.6.1	Izraditi nove obrazovne programe koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca kroz dualni oblik obrazovanja	Broj novih obrazovnih programa koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca kroz dualni oblik obrazovanja	Urađena i usvojena 4 obrazovna program koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca kroz dualni oblik obrazovanja	Urađena 4 obrazovna programa koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca kroz dualni oblik obrazovanja.	Urađena 4 obrazovna programa koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca kroz dualni oblik obrazovanja	CSO PKCG MP	IQ 2023	IIIQ 2023	Realizovana aktivnost		11.200,00	11.200,00	Nac. budžet	
1.1.6.2	Izraditi nove obrazovne programe koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca tokom nastavne godine	Broj novih obrazovnih programa koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca tokom nastavne godine	Urađeno 12 programa koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca tokom nastavne godine	Urađeno 9 obrazovnih programa koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca tokom nastavne godine.	Urađeno 10 obrazovnih programa koji predviđaju realizaciju praktične nastave kod poslodavaca tokom nastavne godine.	CSO PKCG MP	IQ 2023	IIIQ 2023	Realizovana aktivnost		30.200,00	30.200,00	Nac. budžet	

1.1.6.3	Promovisati značaj uključivanja poslodavaca u proces razvoja kvalifikacija i proces realizacije praktične nastave kroz aktivnosti Centra za stručno obrazovanje i posredstvom udruženja poslodavaca i komore	Broj novih poslodavaca kod kojih učenici obavljaju praktično obrazovanje	Uspostavljena saradnja sa novih 56 poslodavaca	Uspostavljena saradnja sa 50 novih poslodavaca	Uspostavljena saradnja sa 50 novih poslodavaca	CSO PKCG UPCG	IIIQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost	Nisu predviđena			Nastaviti saradnju između vaspitno-obrazovnih ustanova i poslodavaca u cilju sticanja praktičnih znanja i vještina kod djece. Podsticati poslodavce na ovoj vid saradnje kako bi djeca školskog uzrasta kroz praktičan rad sticala vještine koje su potrebne na tržištu rada, a posebno za ona zanimanja koja se prepoznaju kao deficitarna i za koja postoji tražnja od strane poslodavaca.
1.1.6.4	Informisati poslodavce o mogućnostima za uključivanje u dualni sistem obrazovanja kroz promotivnu kampanju Ministarstva i Centra za stručno obrazovanje i redovnu komunikaciju uprave i osoblja škola i poslodavaca	Broj poslodavaca, škola i učenika u dualnom sistemu obrazovanja, broj privrednika sa uspješnom biznis praksom u praktičnoj nastavi	18 škola, 302 učenika, 99 poslodavaca učestvuju u dualnom obrazovanju Razlog smanjenja broja poslodavca je otežano poslovanje poslodavaca koje je uzrokovano uticajem Corone, dok demografska kretanja utiču na smanjenja broja učenika .	360 poslodavaca, 30 škola i 820 učenika učestvuju u dualnom obrazovanju.	360 poslodavaca, 30 škola i 820 učenika učestvuju u dualnom obrazovanju.	CSO PKCG MP	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost	Nisu predviđena			Kroz dualni sistem obrazovanja jačati saradnju obrazovnog i privatnog sektora i pripremati učenike za tržište rada.

Operativni cilj 1.2 Stvoriti osnov za sticanje preduzetničkih znanja i vještina na studijskim programima neekomske struke

Mjera 1.2.1 Stvoriti preduslove za uvođenje preduzetničkog učenja na fakultetima za obrazovanje nastavnika

1.2.1.1	Kreirati i usvojiti kurikulum za predmet Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje. (Preduzetnička kompetencija jedna je od ključnih, posmatra se kao kroskurikularna i potrebno je stvoriti preduslove za njen razvoj u sistemu ključnih kompetencija.	Kreiran i usvojen kurikulum za predmet Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje	Kurikulum je usaglašen sa Preporukama Evropske komisije iz 2018.g. Tema o ključnim kompetencijama realizovana je na SP Pedagogija i SP Obrazovanje učitelja u okviru metodičkih predmeta.	Implementacija predmeta Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje	Implementacija se sprovodi u okviru pojedinačnih predmeta kros- kurikularno, ali se ne implementira kao zaseban izborni predmet.	UCG/ Filozofski fakultet	IQ 2023	IVQ 2023	Djelimično realizovana		Nisu predviđena			
1.2.1.2	Uvesti predmet Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje na nastavničke fakultete i realizovati nastavu istog	Broj tzv. nastavnčkih fakulteta koji su uveli predmet; Broj studenata koji slušaju i polažu predmet.	Kurikulum nije realizovan, jer nije bilo studenata koji su birali predmet kao izborni.	Realizovana nastava iz predmeta Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje na učiteljskim i nastavničkim studijama. Studenti upoznati sa konceptom ključnih kompetencija i metodama njihovog poučavanja i učenja.	0	UCG/ Filozofski fakultet	IQ 2023	IVQ 2023	Nije realizovana aktivnost	Nastava nije realizovana zbog nedovoljnog broja studenata koji biraju predmet kao izborni. Novi rok za realizaciju je školska 2024/2025. godina ukoliko studenti pokažu interesovanje za navedeni predmet.	Nisu predviđena			Potrebno je promovisati i približiti studentima koncept predmeta i njegov značaj za sticanje preduzetničkih vještina i znanja kako bi se animirao dovoljan broj studenata koji bi birali predmet kao izborni.

Mjera 1.2.2: Obezbijediti i unapređivati okvirne uslove za uvođenje preduzetničkog učenja na ostalim fakultetima neekonomске struke (tehničke nauke, informacione tehnologije itd.)

1.2.2.1	Organizovati obavezni i izborni predmet <i>Preduzetništvo i inovacije</i> na većini fakultetskih jedinica Univerziteta Donja Gorica	Broj studenata uključen u aktivnosti u okviru predmeta Preduzetništvo i inovacije	Oko 240 studenata učestvuju u aktivnostima u okviru predmeta Preduzetništvo i inovacije. U okviru predmeta jedan dio obuhvata pripremu biznis planova u skladu sa CANVAS modelom. Takođe, oko 10 preduzetnika gostovalo u okviru predavanja.	Oko 250 studenata učestvuju u aktivnostima u okviru predmeta Preduzetništvo i inovacije. Oko 10 preduzetnika gostuje na predavanju.	258 studenata učestvovalo u aktivnostima u okviru predmeta Preduzetništvo i inovacije. 12 preduzetnika gostovalo na predavanjima. Studenti imali prilike da učestvuju u Global Signature Course koji je organizovan u okviru CINTANA Mreže univerziteta i konkretno sa MAPUA Univerzitetom sa Filipina. Učestvovalo oko 30 studenata koji su pripremali biznis plan.	UDG	IIIQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			
---------	---	---	--	---	--	-----	-----------	----------	-----------------------	--	-----------------	--	--	--

Mjera 1.2.3 : U većoj mjeri iskoristiti Erasmus + programe za unapređenje kurikuluma i uvođenje preduzetništva kao predmeta na neekonomskim jedinicama univerziteta

1.2.3.1	Učestovati u programu Erasmus + izgradnje kapaciteta u visokom obrazovanju, kao i u programu Erasmus + međunarodna kreditna mobilnost (razmjena studenata i profesora)	Broj Erasmus + projekata u kojima učestvuje UDG	Odobrena 2 nova projekta iz oblasti preduzetništva i promocije preduzetništva od ukupno predatih 5 aplikacija (BaIVET-EWEC - Model lanca obrazovanja, tržišta rada i preduzetništva za unapređenje stručnog obrazovanja na Zapadnom Balkanu, Alijansa preduzetničkih univerziteta Zapadnog Balkana - uključivanje alumni zajednica univerziteta na Zapadnom Balkanu u procese modernizacije studijskih programa). Potpisano novih 5 sporazuma o saradnji sa univerzitetima/kompanijama. Ostvarena saradnja sa BS inkubatorom u okviru Univerziteta u Rigi, Letonija.	Učešće u bar 1 novom Erasmus + projektu U dijelu izgradnje kapaciteta u oblasti visokog obrazovanja; Predatih 5 projektnih aplikacija, Potpisanih bar 5 sporazuma o saradnji Erasmus + Međunarodna kreditna mobilnost uz razmjenu profesora i saradnika.	Učešće u 2 projekta Erasmus+ Izgradnja kapaciteta u oblasti visokog obrazovanja Erasmus+: SMART competence centres for the development of innovative and entrepreneurial thinking to increase sustainable smart solutions development in the Western Balkans Erasmus+: Western Balkan entrepreneurial university alliances – keeping in touch for lifelong relations” AL4LIFE, Predatih 10 aplikacija i dobijen 3 nova Erasmus+ projekta. Potpisano oko 15 sporazuma Erasmus+ međunarodne kreditne mobilnosti za razmjenu profesora i studenata.	UDG	IVQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		100.000,00	100.000,00	Donatori (Erasmus + program)	
---------	--	---	---	--	--	-----	----------	----------	-----------------------	--	------------	------------	------------------------------	--

Mjera 1.2.4: Unapređivati metodiku nastave za razvoj međupredmetnih (kroskurikularnih) kompetencija (nastava orijentisana ka ishodima učenja)

1.2.4.1	Definisati ishode učenja za predmet Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje u oblastima: znanja, vještina, stavova i vrijednosti.	Razvijen sistem ishoda učenja po oblastima u skladu sa Crnogorskim kvalifikacionim okvirom za I ciklus studija.	Stvoreni uslovi za konkretizaciju i razradu opšteg ishoda na oblasti: znanja, vještina, stavova i vrijednosti	Konkretizacija i razrada opšteg ishoda na oblasti: znanja, vještina, stavova i vrijednosti.	Razvijen sistem ishoda kako bi se nastavnicima olakšalo da mogu da vrše samoprocjenu u pogledu definisanih oblasti: znanje, vještine, stavovi i vrijednosti.	UCG – Filozofski fakultet	IIQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			
1.2.4.2	Pripremiti, kreirati i planirati scenarija za realizaciju nastave iz predmeta Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje.	Broj kreiranih scenarija.	Kreiran jedan scenario. Kreirana Tema je rađena za dva predmeta Pedagogija i Obrazovanje učitelja.	Napisani i verifikovani novi scenariji.	0	UCG – Filozofski fakultet	IQ 2023	IVQ 2023	Nije realizovana aktivnost	Potrebno je delegirati ideju tokom izrade plana organizacije nastave za narednu školsku 2024/2025 .godinu.	Nisu predviđena			

STRATEŠKI CILJ 2: UNAPRIJEDITI REALIZACIJU PREDUZETNIČKOG UČENJA U OKVIRU NEFORMALNOG OBRAZOVANJA

Operativni cilj 2.1. Poboljšati razvoj preduzetničkih kompetencija, znanja i vještina kroz organizovanje specijalizovanih obuka za MSP

Indikator učinka Procenat MSP od ukupnog broja koji su prošli neki vid specijalizovane obuke za MSP utvrđen na osnovu Analize potreba za obukom		Početna vrijednost 2019 Nema podataka		Ciljna vrijednost 2021 3%		Ciljna vrijednost 2024 5%								
Indikator učinka Ostvarenost ciljeva Akta o malom biznisu dimenzije 8a: preduzetničke vještine (tematski blok monitoring i evaluacija)		Početna vrijednost 2019 2.60		Ciljna vrijednost 2021 2.85		Ciljna vrijednost 2024 4.50								
Mjera 2.1.1: Uspostviti koordinisani sistema praćenja potreba za obukom (TNA) sektora MSP u okviru unaprijed definisanih ciljnih grupa kroz saradnju javnog i privatnog sektora														
2.1.1.1	Sprovesti Anketu potreba MSP za obukom	Anketa potreba MSP sektora za obukom	0	Sprovedena Anketna potreba MSP za obukom	Anketirano je 306 poslodavaca iz gotovo svih opština na nivou Crne Gore, vodeći računa o strukturi preduzeća po djelatnostima, veličini preduzeća (mikro, mala, srednja, velika) i teritorijalnoj zastupljenosti.	ZZZCG	IIIQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			Nastaviti sa sprovedenjem godišnjih Analiza potreba za obukom kako bi se na osnovu rezultata istih kreirali odgovarajući trening modulu u cilju jačanja preduzetničkih kompetencija zaposlenih u MSP sektoru
2.1.1.2	Kreirati program obuke MSP na osnovu rezultata Ankete	Program obuke MSP na osnovu rezultata Ankete	0	Kreiran program obuke na osnovu rezultata analize	Kreiran program Podsticaja za preduzetništvo sa edukativnim segmentom za unaprijeđenje preduzetničkih znanja, vještina, kompetencija i nivoa poslovne uspješnosti.	ZZZCG	IIIQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			
Mjera 2.1.3 : Razviti i implementirati programe obrazovanja za razvoj preduzetničke kompetencije (set treninga i usluga mentorstva) shodno utvrđenim potrebama i nivoima poslovnog razvoja MSP (rani rast, rast, investiciona spremnost, internacionalizacija, itd.)														
2.1.3.1	Organizovati obuke/radionice na sledeće teme: - marketing i prodaja konsultantski usluga, - Izvoz usluga, Going digital (za zene u biznisu); Razumijevanje finansijskih izvjestaja i apliciranje za finansiranje/konsultantske usluge (za mlade u biznisu), - ICT Cortex – capacity	Broj obuka, broj preduzeća/ucenika	Organizovana trodnevna obuka za 16 start-upova na temu "Pitch me up"; Organizovano visemjesečna obuka za ICT Cortex sa 12 učenika; Organizovana online obuka za 8 konsultanata	Okolo 50 učesnika pohađalo obuke/radionice na date teme	EBRD organizovala sestomjesečnu obuku "Adizes Leadership Program" za 12 kompanija, odnosno članica ICT Cortexa. Obuka je prošlo 29 vlasnika i menadžera ispred 12 kompanija.	Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	IIIQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		60.000,00	69.157,00	Donatori Sweden, Luxembourg, EDIF	

	building, itd.													
2.1.3.2	Kreirati i realizovati obuku namijenjenu mladim preduzetnicima/cama po rezultatima godišnje ili polugodišnje ankete potreba za obukom koja je namijenjena članovima/cama	Broj obuka, broj polaznika	Aktivnost nije realizovana jer nisu obezbjeđena finansijska sredstva za organizaciju događaja.	Realizovano 30 događaja sa 600 učesnika/ca, s ciljem decentralizacije događaja.	Realizovano 15 različitih događaja i konferencija u cilju promocije preduzetništva mladih. Organizovan i Sajam mladih preduzetnika kome je prisustvovalo više od 100 učesnika.	UMPCG	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		20.000,00	10.000,00	IPA, donatori	Podsticati razvoj preduzetništva mladih kroz različite oblike neformalnog obrazovanja u cilju promocije primjera dobre prakse i pokretanja sopstvenog biznisa.
2.1.3.3	Edukovati i informisati MSP iz oblasti relevantnih za njihovo poslovanje/na teme koje se biraju na osnovu internih analiza potreba za obukom kao i šireg istraživanja tržišta	Broj seminara/okruglih stolova/sastanaka održanih na godišnjem nivou, broj učesnika/ca.	PKCG je organizovala 94 edukativne aktivnosti sa 3895 učesnika/ce. UPCG je organizovala 13 obuka/seminara/okruglih stolova na teme od značaja za poslovanje privrednika. Preko 700 učesnika je uzelo učešće u istim. U sklopu projekta "CentricomNet" organizovane su 4 obuke, na teme: Poslovni engleski jezik u turizmu, Razvoj brenda i reputacije, Vještine prodaje i odnosi sa kupcima, Razvoj ruralnog turizma. Obuke je pohađalo ukupno 39 polaznika/ca.	PKCG- Preko 70 edukativnih aktivnosti sa više od 4800 učesnika od strane UPCG- 3 obuke, 45 polaznika (max 15 polaznika po obuci) Obuke koje će biti sprovedene tokom 2022. godine su u sklopu projekta CentricomNet. UPCG-2 događaja (edukacija članstva) za 100 učesnika	PKCG je u 2023. god. organizovala 72 događaja sa ukupno 3.299 učesnika. UPCG je u prethodnog godini organizovala 12 okruglih stolova sa učešćem preko 650 učesnika. UPCG u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada (ILO), u decembru 2023. g, predstavila je novi Izvještaj Podsticajno okruženje za održiva preduzeća (EESE Montenegro 2023), koji analizira biznis barijere, od kojih su ključne, po ocjeni privrednika: neefikasna javna uprava, politička nestabilnost, siva ekonomija i neloyalna konkurencija, neadekvatna radna snaga. Broj učesnika: 110 UPCG je takođe sprovela interno istraživanje o potrebama svog članstva za obukama/seminarima	PKCG UPCG	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		3.000,00 35.000,00	2.850,00 8.000,00	Privatni sektor Privatni sektor	Neformalno obrazovanje razvijati kroz organizaciju u različitim vidovima edukacije / okrugli stolovi, konferencije, seminiri i sl, za različite ciljne grupe i na teme relevantne za otpočinjanje i unapređenje biznisa.

2.1.3.4	Realizovati treninge za izradu poslovnog plana	Broj organizovanih treninga samostalno ili u saradnji sa partnerima	Aktivnost nije realizovana zbog nemogućnosti obezbjeđenja finansijskih sredstava za realizaciju iste.	Organizovan 1 trening	Opština Bar nije pozvala učesnike da organizuje radionice već su sredstva usmjerili u direktnu podršku preduzećima. BSC Bar je umjesto radionice organizovao individualne konsultacije sa preduzetnicima za izradu biznis plana. Imali smo 10 konsultacija	BSC Bar	IIQ 2023	IVQ 2024	Realizovana aktivnost		2.000,00	1.000,00	Privatni sektor	Uspostaviti Ugovor o saradnji sa Opštinom Bar radi nesmetane implementacije treninga za 2024
---------	--	---	---	-----------------------	--	---------	----------	----------	-----------------------	--	----------	----------	-----------------	--

Operativni cilj 2.2. Unaprijediti vještine i preduzetničke kompetencije za različite ciljne grupe (nezaposleni, mladi, žene, odrasli, itd.)

Mjera 2.2.1: Organizovati specijalizovaneobuke za razvoj preduzetničkih kompetencija, znanja i veština za različite ciljne grupe

2.2.1.1	Organizovati Školu preduzetništva i inovacija za mlade (Poslovni izazov Zapadnog Balkana)	Broj srednjoškolaca koji pohađaju Školu preduzetništva	Organizovan Poslovni izazov zapadnog Balkana za srednjoškolce - ukupno učestvovalo 60 učenika srednjih škola. Organizovan Festival preduzetništva koji je okupio oko 25 učeničkih kompanija koje su predstavile svoje ideje i rješenja na UDG i Cetinju Organizovana Konferencija za nastavnike srednjih škola u oblasti digitalizacije i preduzetničkog učenja. Oko 27 nastavnika učestvovalo u Konferenciji sa ciljem pripreme učeničkih kompanija.	Organizovana XIII Škola preduzetništva i inovacija za mlade Oko 100 preduzetnika i srednjoškolaca pohađalo školu.	Organizovan Poslovni izazov zapadnog Balkana za srednjoškolce - ukupno učestvovalo 63 učenika srednjih škola Organizovan Festivala preduzetništva u Crnoj Gori, najvećeg preduzetničkog događaja na nacionalnom nivou, a u okviru kojeg se organizuju i tradicionalne preduzetničke i istraživačko-inovativne inicijative poput projekta „Zaori dublje, proširi brazde“ i Nacionalnog takmičenja učeničkih kompanija u Crnoj Gori. Dogašaj je okupio oko 100 srednjoškolaca iz Crne Gore i regiona. Organizovana Konferencija za nastavnike srednjih škola u oblasti digitalizacije i preduzetničkog učenja. 27 nastavnika učestvovalo u Konferenciji sa ciljem pripreme učeničkih kompanija.	UDG	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		6.000,00	15.000,00	Privatni sektor	
---------	---	--	---	---	---	-----	---------	----------	-----------------------	--	----------	-----------	-----------------	--

2.2.1.2 .	Realizovati edukativne aktivnosti za nezaposlena lica: - obuke za mlade, žene i dugoročno nezaposlena lica sa evidencije ZZZCG u sklopu Programa grantova za samozapošljavanje (trodnevna informativno motivaciona radionica + specijalizovane radionice nakon registracije biznisa) seminari za nezaposlena lica u sklopu Inoviranog programa samozapošljavanja na teme: podsticanje samozapošljavanja i pružanje elementarnih znanja iz preduzetništva	Broj obuka,broj nezaposlenih sa evidencije ZZZCG koji su prošlu obuku. Broj registrovanih biznisa	Registrovano 159 biznisa u okviru Programa grantova za samozapošljavanje U saradnji sa Alter modusom I NLB bankom EBRD je organizovao 10 obuka za 148 zena u biznisu; U saradnji sa Savjetom za konkurentnost, organizovana dvodnevna obuka za zene u biznisu na temu "Unapredjenje rodne ravnopravnosti u poslovanju". Obuci prisustvovalo 21 zena. U saradnji sa Unijom mladih preduzetnika organizovana trodnevna obuka za 17 mladih preduzetnike na temu "Razumijevanje finansijski izvjestaja i apliciranje za finansiranje/savjetodavne usluge"	50 lica sa evidencije ZZZCG prošlo obuku, u sklopu Programa grantova za samozapošljavanje.	51 korisnik bespovratnih sredstava se registrovao kao preduzetnik, odnosno osnovao jedan od oblika obavljanje privredne djelatnosti u kojem ja kao osnivač i zasnovao radni odnos	ZZZCG	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		500.000,00	396.200,45	Naci. budžet	
2.2.1.3 .	Realizovati edukativne aktivnosti za žene preduzetnice: - obuke/radionice za žene u biznisu (teme: od preduzetnice do preduzeća, liderstvo u akciji, upravljanje finansijama, digitalni marketing, ICT rješenja itd.) - coaching program za žene u biznisu - edukativne aktivnosti za mlade preduzetnice	Broj obuka, broj polaznika	PKCG organizovala više od 2 aktivnosti za preko 50 učesnica UPCG realizovala 2 obuke za oko 40 polaznika	PKCG organizovala više od 2 aktivnosti za preko 50 učesnica UPCG realizovala 2 obuke za oko 40 polaznika	EBRD tokom aprila i marta 2023 godine organizovala četvorodnevnu obuku za zene u Biznisu na temu "Going digital". Obuci prisustvovalo 17 ucesnika, uključujući predstavnicu Ministarstva ekonomskog razvoja. EBRD organizovala dvije sestomjesečne obuke "Student Business Hub" za mlade u biznisu. Prva sestomjesečna obuka trajala je od Februara do Septembra i u njoj je učestvovalo 37 ucesnika, uključujući mlade u biznisu kao i studente sa završne godine ekonomskog fakulteta. Druga sestomjesečna obuka započeta je u Novembru sa preko 30učesnika, i bice završena u Maju 2024 godine. PKCG u saradnji sa PK Srbije organizovala je 9.6.2024. u Beogradu konferenciju "Osnaživanje saradnje ženskog preduzetništva u Srbiji i Crnoj Gori". Takođe, PKCG je organizovala 13. Kongres ženskog preduzetništva sa ukupno	Evropska banka za razvoj (EBRD) PKCG UPCG	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		31.000,00	31.000,00	Donatori Privatni sektor	

					<p>142 učesnika.</p> <p>UPCG i HGK - Županijska komora Otočac su u periodu mart - decembar 2023. god. organizovale program online edukacije koja je realizovana preko platforme "Žene i točka Hub". Održano je 10 tematskih predavanja (u okviru 5 modula) koje je pratilo 134 polaznika, od čega 96% žena. Obuke preko platforme "Žene i točka Hub" bile su besplatne, a realizovane na teme koje su aktuelne i vazne za sve preduzetnike/ce (postojeće i buduće).</p>									
2.2.1.4	Realizovati obuke za sticanje preduzetničkih znanja i vještina za mlade – potencijalne preduzetnike/ce	broj obuka, broj polaznika	Održano 10 obuka, ukupno 200 učesnika/ca (neki su pohađali više obuka jer je prosječno po radionici bilo 20 učesnika/ca)	Održano 20 obuka za ukupno više od 200 učesnika/ca	Održano 5 obuka za oko 100 učesnika/ca na teme koje su značajne za pokretanje biznisa i razvoj preduzetničkih vještina.	UMPCG	IQ 2023	IVQ 2023	Djelimično realizovana		Nisu predviđena			Podsticati organizacij u događaja/ konferencija na kojim se promovise preduzetništvo mladih u cilju pokretanja sopstvenih biznisa.

2.2.1.5	Realizovati edukativne aktivnosti za <u>različite ciljne grupe</u> (mladi, žene, nezaposleni, OSI):	Broj obuka, broj polaznika, broj info dana za programe podrške (grantovi, inovacioni vaučeri i sl), seminara, B2B poslovnih susreta	<p>PKCG organizovala 94 edukativne aktivnosti sa 3895 učesnika/ca. Navedene aktivnosti su bile dostupne različitim ciljnim grupama.</p> <p>BSC Bar je organizovao 7 edukativnih aktivnosti namjenjenih različitim ciljnim grupama, a prvenstveno ženama i mladima u biznisu.</p> <p>Organizovano 9 obuka relevantnih za sticanje preduzetničkih znanja i vještina za potencijalne preduzetnike na teme " Digitalni marketing", "Dizajn i štampa", "Finansije za nefinansijere", "3D modelovanje za odrasle", "3D štampa za odrasle", "CAM osnove", "CAD osnove", "Upravljanje CNC mašinama", "CNC za nezaposlene". Ukupan broj polaznika obuka je 117.</p>	Organizovano preko 70 edukativnim aktivnosti dostupnih različitim ciljnim grupama. BSC Bar je organizovao 6 edukativnih aktivnosti dostupnih različitim ciljnim grupama. Organizovane 2 obuke relevantne za sticanje preduzetničkih znanja i vještina za mlade – potencijalne preduzetnike u organizaciji IPS Tehnopolis	<p>Organizovana Konferencija za nastavnike srednjih škola u oblasti digitalizacije i preduzetničkog učenja. 27 nastavnika učestvovalo u Konferenciji sa ciljem pripreme učeničkih kompanija.</p> <p>Edukativne aktivnosti - Obuka na radnom mjestu za 15 nezaposlenih lica u saradnji sa Privrednom komorom. Konferencija o mogućnosti zapošljavanja i trendovima na tržištu rada -50 polaznika, Seminar na temu rodne ravnopravnosti i ekonomskog osnizavanja žena 30 polaznica, Sajam mladih inovatora -100 polaznika, Radionica Inovacije u Maslinarstvu -26 polaznika, Radionica Marketing Poroizvoda od maslina-20 polaznika.</p> <p>Organizovano 9 obuka relevantnih za sticanje preduzetničkih znanja i vještina za potencijalne preduzetnike na teme " Digitalni marketing", "Dizajn i štampa", "Finansije za nefinansijere", "CNC operateri", "3D modelovanje i štampa za osnovce", "3D modelovanje i štampa za srednjoškolce", "Robotika i kodiranje za predškolce", "Robotika i kodiranje za mlade osnovce", "Robotika i kodiranje za starije osnovce". Ukupan broj polaznika obuka je 94.</p>	PKCG BSC Bar IPC Tehnopolis			Realizovana aktivnost		8.000,00 4.000,00 10.000,00	8.000,00 3.000,00 4.000,00 10.000,00	Privatni sektor EU IPA 2020 EU IPA 2020 Javni sektor	
---------	---	---	--	--	---	---	--	--	-----------------------	--	---	---	---	--

2.2.1.6	Realizovati edukativne aktivnosti za studente i mlade	Organizovane obuke i radionice	Organizovano 10 radionica/edukativnih aktivnosti, mentorskih sesije u organizaciji UDG u okviru Preduzetničkog gnijezda. U okviru projekta DIGNEST (Digital Entrepreneurial Nest and Industry 4.0) Erasmus= projekat održni su i otvoreni dani za studente Potencijali razvoja biznis ideja za digitalizaciju u oblasti poljoprivrede.	Organizovano do 10 obuka/radionica za mlade/studente u organizaciji UDG Održano oko 28 edukativnih aktivnosti (radionice, obuke, mentorske sesije) u organizaciji IPC Tehnoplisa	Organizovano 15 obuka/radionica za mlade/studente u organizaciji UDG. Univerzitet Donja Gorica, kroz svoje partnerstvo sa Thunderbird školom na Arizona State Univerzitetu, saraduje u promovisanju Francis and Dionne Najafi 100 Million Learners Global Initiative programa kako bi se povećao pristup visokokvalitetnom obrazovanju širom svijeta kao i podstakao sveobuhvatan doprinos društvu. Organizovano 25 radionica/edukativnih aktivnosti, mentorskih sesija.	UDG IPC Tehnopolis	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			
---------	---	--------------------------------	---	--	---	---------------------------	---------	----------	-----------------------	--	-----------------	--	--	--

Mjera 2.2.3: Razviti i implementirati programe za podsticanje preduzetništva u ključnim sektorima (IT, zelena ekonomija, digitalna ekonomija, kreativne industrije...)

2.2.3.1	Realizovati radionice u Preduzetničkom gnijezdu- istraživačka i start-up laboratorija.	Broj radionica sa studentima i profesorima, održan sastanak sa studentima	Tokom 2022. godine održano je oko 20 radionica, mentorskih sesija za studente kao i oko 30 sastanaka uz učešće oko 120 studenata, profesora i saradnika UDG.	BSC Bar je organizovao 6 edukativnih aktivnosti dostupnih različitim ciljnim grupama Održano oko 40 sastanaka i radionica, uz učešće oko 200 profesora, saradnika i studenata.	Održano je oko 45 sastanaka i radionica za učešće oko 200 profesora, saradnika, srednjoškolaca i studenata. Održano je oko 15 mentorskih sastanaka sa učeničkim kompanijama i priprema za GENE - Preduzetničku konferenciju i takmičenje održano u Istanbulu.	UDG	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		5.000,00	5.000,00	Privatni sektor	Nastaviti sa sprovođenjem mentorskih sesija za studente
---------	--	---	--	---	---	-----	---------	----------	-----------------------	--	----------	----------	-----------------	---

2.2.3.2	Razviti i implemetirati programe za podsticanje preduzetništva u ključnim sektorima (IT, zelena ekonomija, digitalna ekonomija, kreativne industrije...)	Broj obuka, broj polaznika	Organizovano je 12 događaja (1 seminar, 10 okruglih stolova i 1 konferencija) sa 254 učesnika na teme iz oblasti IT, zelena ekonomija, digitalna ekonomija, kreativne industrije... Implementirana 4 projekta/programa kroz koje se podstiče razvoj preduzetništva u ključnim sektorima (BoostMeUp, RISE, CROWN i CRAFTINNO). Organizovane 3 radionice na temu značaja razvoja cirkularne ekonomije za	Organizovano preko 10 događaja sa preko 200 učesnika.	Organizovano više od 10 događaja sa više od 200 učesnika. PKCG je kroz raznovrsne aktivnosti promovisala razvoj privrede, domaće proizvodnje, davala doprinos podizanju svijesti o preduzetništvu uopšte, kao i o preduzetništvu u sektorima koji se tiču IT, zelene ekonomije, digitalne ekonomije, kreativne industrije... Organizovano je 28 događaja (konferencije, radionice, obuke, startup kamp, meetup-ovi, mentorske sesije) sa 426 učesnika na teme iz oblasti IT, zelena ekonomija, digitalna ekonomija, kreativne industrije,... Implementirana 3 projekta/programa kroz koje se podstiče razvoj preduzetništva u ključnim sektorima (BoostMeUp, RISE, Beyond) u organizaciji IPC Tehnopolis.	PKCG IPC Tehnopolis	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		1.000,00 2.000,00	1.000,00 167 409.08	Privatni sektor EU IPA 2020	
---------	--	----------------------------	---	---	--	----------------------------	---------	----------	-----------------------	--	--------------------------	----------------------------	------------------------------------	--

Mjera 2.2.4: Razviti integrisanu web-platfomu sa informacijama o raspoloživim trening programima i materijalima

2.2.4.1	Kreiranje jedinstvene nacionalne platforme koja će pružiti informacije o programima obuka za sticanje preduzetničkih znanja i vještina	Broj posjeta preduzeća	15.000 posjeta preduzeća	5.000 posjeta	Više od 5.000 posjeta	MERT	IIQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		75.000,00	75.000,00	EU IPA 2016 Direktni grant EBRD-u	
---------	--	------------------------	--------------------------	---------------	-----------------------	------	----------	----------	-----------------------	--	-----------	-----------	---	--

STRATEŠKI CILJ 3. POVEĆATI EFIKASNOST FUNKCIONISANJA SISTEMA PREDUZETNIČKOG UČENJA

Operativni cilj 3.1: Obezbidjeti institucionalizaciju i održivost Nacionalnog partnerstva za preduzetničko učenje

Indikator učinka Ostvarenost ciljeva Akta o malom biznisu, pod-dimenzije 1.1, Preduzetničko učenje (tematski blok: Implementacija politike)	Početna vrijednost 2019 3,59	Ciljna vrijednost 2021 3,90	Ciljna vrijednost 2024 4,80
---	--	---------------------------------------	---------------------------------------

Mjera: 3.1.1: Uspostaviti pravni okvir koji će obezbidjeti održivo funkcionisanje nacionalnog partnerstva

3.1.1.1	Jačati ulogu Partnerstva u dijelu praćenja implementacije politike cjeloživotnog preduzetničkog učenja i njenih specifičnih segmenata u okviru uspostavljenog institucionalnog okvira njegovog funkcionisanja	Broj organizovanih sjednica, broj usvojenih izvještaja	Održane 4 sjednice članica Partnerstva, 4 usvojena izvještaja na sjednicima Savjeta za konkurentnost	4 održane sjednice članica Partnerstva, 4 usvojena izvještaja	Održane 4 sjednice. Usvojena 4 kvartalna izvještaja od strane Savjeta za konkurentnost	MERT/ Nacionalno partnerstvo za pred. Učenje	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena		Promovisati rad Nacionalnog partnerstva za cjeloživotno učenje kao tijela koje je zaduženo za praćenju stepena osvarenosti
---------	---	--	--	---	--	---	---------	----------	-----------------------	--	-----------------	--	--

3.2.2.1 .	Organizovati takmičenje u izradi biznis planova za studente svih fakultetskih jedinica koji slušaju predmet Preduzetništvo i inovacije.	Broj pripremljenih biznis planova	Pripremljena 22 biznis plana, kao i odbranjeno 13 diplomskih radova (biznis plana) u okviru primijenjenog studijskog programa Preduzetništvo o menadžment i biznis.	<p>Nastavak organizovanja takmičenja i prezentacija biznis planova, preko 30 biznis planova pripremljeno na godišnjem nivou</p> <p>PKCG organizovala je više od 5 edukativnih aktivnosti</p> <p>Organizacija 2 događaja u organizaciji UDG-a koja obuhvataju promociju i edukaciju rezuetničkih ideja</p> <p>Učešće studenata UDG-a na bar 2 događaja koja obuhvataju predstavljanje ideja</p>	<p>Pripremljena 30 biznis planova i odbranjeno 17 Diplomskih radova (Biznis ideja) na studijskom programu Preduzetništvo, menadžment i biznis. Učestvovalo oko 180 studenata</p>	UDG	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			
--------------	---	-----------------------------------	---	--	--	-----	---------	----------	-----------------------	--	-----------------	--	--	--

3.2.2.2	Organizovati predstavljanje preduzetničkih ideja na događajima u organizaciji različitih institucija/organizacija	Broj organizovanih promocija preduzetničkih ideja	PKCG organizovala je 11 edukativnih aktivnosti u cilju promocije preduzetničkih ideja. Održan BootCamp u trajanju od 4 dana u sklopu II FAZE predakceleracijskog programa Start1UP. u saradnji sa MNK - Broj selektovanih timova: 22 za Boot camp - Broj selektovanih timova: 11 za trening fazu 1. i final pitch event - Broj izabranih timova za finansiranje i dodatni inkubacioni rad u Preduzetničkom gnijezdu tokom 2022. i 2023. godine: 6 UDG u saradnji sa Dostignućem mladih Crne Gore organizovao nacionalno takmičenje učeničkih kompanija na Cetinju a najbolja učenička kompanija je predstavila svoju ideju u Estoniji na najvećem evropskom festivalu preduzetništva GEN - E 2022. Studenti		PKCG sprovodi kampanju Snaga je u svima nama (www.snagajeunama.me) kroz koju se promovise i stimulise razvoj privrede, domaća proizvodnja, preduzetništvo uopšte, kao i ohrabrivanje žena i mladih da se upuste u preduzetničke vode. Učešće studenata i srednjoškolaca UDG-a na najveće preduzetničko takmičenje u Evropi i Gen2023 u Istanbulu, Turska u saradnji sa Dostignućem mladih Crne Gore, učešće studenata i profesora u okviru organizacije Global Signature Courses - Preduzetništvo i inovacije u okviru ASU/CINTANA mreže i MAPUA Univerziteta sa Filipina. Nacionalno takmičenje učeničkih kompanija u saradnji sa Dostignućem mladih Crne Gore.	PKCG UDG	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		10.000,00	10.000,00	IPA EU 2020 Privatni sektor	
3.2.2.3	Promovisati preduzetništvo studentima učešćem na tematskim događajima na fakultetima	Broj događaja koji se organizuju na univerzitetima u cilju promocije preduzetničkog ponašanja na kojima učestvuju predstavnici PKCG	Predstavnici Komore učestvovali su na više događaja organizovanih na Ekonomskom fakultetu, kao i na događajima koje je organizovao Univerzitet Crne Gore, Univerzitet Donja Gorica.	Učestvovanje na više od 1. događaju na univerzitetima na kojima se promovisalo obrazovanje i preduzetničko ponašanje	Predstavnici PKCG učestvovali su na više od jednog događaja organizovanog na Ekonomskom fakultetu, kao i na događajima koje je organizovao Univerzitet Crne Gore i Univerzitet Donja Gorica.	PKCG	3	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			
Mjera 3.2.3: Razmjenjivati primjere dobre prakse i znanja o ishodima u razvoju preduzetničke kompetencije u formalnom obrazovanju														
3.2.3.1	Objavljivati primjere dobre prakse na web sajtu Zavoda za školstvo	Broj objavljenih primjera	Unijeto više od 600 objava Zbog cyber napada na Vladinu informatičku infrastrukturu pripreme su objavljene na sajtu https://www.ikces.me/p/review-spisak-svih-unetih-priprema/		Aktivnosti o unapređivanju ključnih kompetencija/preduzetničko g učenja se kontinuirano objavljuju na sajtu Zavoda za školstvo.	ZZŠ/ CSO	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			Nastaviti sa objavljivanjem informacija na sajtu ZZŠ u cilju upoznavanja svih zainteresovanih strana aktivnostima koje se sprovode u apolju unapređenej aklučnih kompetencija

3.2.5.1	Organizovati medijsku kampanju o značaju preduzetničkog učenja i benefitima za pojedinca i državu (uključujući digitalne vještine I finansijsku pismenost)	Broj organizovanih konferencija/ objavljenih članaka, TV i radio emisija	Cjelokupni broj medijskih objava u štampanim i elektronskim medijima PKCG iznosi 5148 objava u 2022.god.Ukupan broj objava na društvenim mrežama Instagram, Facebook I linkedln je 840. UPCG je zabilježila 963 objave u štampanim i elektronskim medijima, najviše vezano za program „Aktiviraj! Integrisana socijalna zaštita i zapošljavanje u cilju ubrzavanja napretka za mlade ljude u Crnoj Gori“ koji finansira Zajednički fond UN-a za održivi razvoj (Joint SDG Fund). U sklopu ovog projekta, UPCG je imala veliki broj objava u štampanim medijima i portalima, kao i radio i televizijska gostovanja u kojima se promovisao značaj preduzetništva, sa akcentom na žensko preduzetništvo.	Cjelokupni broj medijskih objava u štampanim i elektronskim medijima PKCG iznosi 4850 objava. Broj objavljenih članaka na sajtu iznosi 520 članaka vezano za aktivnosti komore. UPCG – objavljeno 7 članaka, i 5 gostovanja na tv i radio emisija	Cjelokupni broj medijskih objava u štampanim i elektronskim medijima PKCG iznosi 4590 objava. Web sajt www.komora.me je zabilježio 58021 posjetu.Pripremljeno je i objavljeno 10brojeva časopisa “Glasnik”, pri čemu su izdata tri dvobroja i specijalni broj posvećen Konferenciji o ekonomiji. Broj medijskih objava UPCG u štampanim i elektronskim medijima iznosi 700 objava. Monitoringom sadržaja televizijskog programa zabilježeno je 239 objava, u sadržaju štampanih medija 129 medijske objave i 339 objava na web portalima.	PKCG UPCG	IVQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			
3.2.5.2	Organizovati Berzu preduzetničkih ideja	Održana Berza preduzetničkih ideja, broj prijavljenih biznis ideja	Organizovana je XII Berza preduzetničkih ideja, dobijeno je više od 100 prijava. Berza je okupila 25 domaćih i regionalnih kompanija koje su se nadmetala da kupuju biznis ideje mladih preduzetnika, te da razvijaju njihove ideje kako bi unaprijedili biznis ambijent u Crnoj Gori.	Nastavak organizacije Berze preduzetničkih ideja.	XIII Međunarodna Berza preduzetničkih ideja je održana na Univerzitetu Donja Gorica, 9. maja povodom Dana Evrope, okupila je preko 30 crnogorskih i međunarodnih eminentnih kompanija, iz različitih sfera djelovanja., prijavljeno više od 150 biznis ideja, na Berzi ostvaren promet od 20.000 eura za biznis ideje.	UDG	IIQ 2023	IIQ 2023	Realizovana aktivnost	12.000,00	12.000,00	Privatni sektor		

3.2.5.3	Organizovati takmičenje za izbor najbolje poslovne ideje mladih	Broj organizovanih takmičenja	BSC Bar je organizovao jedno takmičenje za izbor najbolje ideje +.Realizacija aktivnosti hakatona je podržana projektom BSC-a „Youth 4 Open Innovation“ iz programa Erasmus+ koji ima za cilj da podstakne i promoviše otvorene inovacije kod mladih, odnosno uključivanje mladih kao spoljnih resursa u proces inovacija preduzeća.	1	Tokom 2023 realizovan sajam mladih inovatora.	BSC Bar	IIIQ 2023	IIIQ 2023	Realizovana aktivnost	3.000,00	3.000,00	Privatni sektor		
3.2.5.4	Promovisati inovativne preduzetničke prakse	Broj preduzeća promovisanih u medijima i na društvenim mrežama	BSC Bar preko 10 objava IPC Tehnopolis više od 7 objava	5 objava-BSC Bar7 objava IPC Tehnopolis	Realizovane su 5 Objava: 1 podcast o zeni u biznisu-Pletent. Organizovano je 20 mentoringa od kojih je najinteresantiji promovisan od strane Ministarstva ekonomskog razvoja. Priča o Barskoj uljari. 2 promocija preduzeća na EU nivou (Digital Bee i Olivmont) i 1 promocija tj objava o preduzeću lokalno (Stevas Accounting). IPC Tehnopolis - 16 objava	BSC Bar, IPC Tehnopolis	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost	500,00	1.000,00 480,00	Nac. Budžet privatni sektor		

3.2.5.5	Obilježiti SME WEEK događajima usmjerenim na dobre prakse preduzetničkog učenja	Broj događaja, broj učesnika u istim	PKCG -Organizovan 1 događaj, 43 učesnika UPCG je organizovala 1 događaj za 20 učesnika. Na svečanosti organizovanoj povodom obilježavanja Međunarodnog dana ženskog preduzetništva, Britanska ambasadorica u Crnoj Gori Karen Medoks uručila je diplome trenerima licenciranim za sprovođenje programa preduzetničke obuke za žene "Rod i preduzetništvo zajedno" (eng. GET Ahead). Tim činom, Crna Gora je dobila prvih 13 trenera globalnog programa edukacije GET Ahead koji Međunarodna organizacija rada (ILO) već godinama uspješno primjenjuje u zemljama Evrope, Azije, Afrike, Latinske Amerike i Bliskog istoka. MERT je organizovao dan predstavljanja EU projekata u saradnji sa EU delegacijom.	PKCG – Organizovan 1 događaj UPCG- Organizovan 1 događaj	PKCG -Organizovan 1 događaj, 32 učesnika. Na svečanoj ceremoniji koju je Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG) organizovala u hotelu CUE u Podgorici, preduzećima iz Crne Gore dodijeljene su „UPCG nagrade za društveno odgovorno poslovanje (DOP)“ za 2023. godinu. U kategorijama briga za zaposlene, briga za zajednicu i briga za životnu sredinu nagradjeno je 6 crnogorskih kompanija kao i 1 glavna nagrada. Ovim činom, UPGC je nastavila praksu započetu 2014. godine, s ciljem da u javnosti promovise primjere dobre prakse društveno-odgovornog poslovanja u Crnoj Gori, kao i preduzeća koja takvu praksu osmišljavaju i primjenjuju.	PKCG UPCG	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost	300,00	300,00	Privatni sektor		
3.2.5.6	Promovisati značaj preduzetničkog učenja među mladima, preduzetnicima i studentima kroz objave na sajtu i u Glasniku PKCG	Broj objava, broj posjeta	Realizovano 12 brojeva Glasnika i preko 5000 objava na sajtu www.privrednakomora.me i www.komora.me . U julu 2022. godine Privredna komora je uradila novu verziju sajta te je na kraju 2022. godine ukupan broj posjeta bio 79803.	Realizovano 12 brojeva Glasnika i preko 500 objava na sajtu www.privrednakomora.me broj posjeta sajtu je bio preko 110.000	Cjelokupni broj medijskih objava u štampanim i elektronskim medijima PKCG iznosi 4590 objava. Veb sajt www.komora.me je zabilježio 58021 posjetu. Pripremljeno je i objavljeno 10 brojeva časopisa "Glasnik", pri čemu su izdata tri dvobroja i specijalni broj posvećen Konferenciji o ekonomiji.	PKCG	IQ 2023	IVQ 2023	Realizovana aktivnost		Nisu predviđena			

3. Preporuke za naredni period

Crna Gora je digitalnu i preduzetničku kompetenciju uključila u različitim nivoima formalnog obrazovanja i prepoznala je pojedine kvalifikacione standarde u tim oblastima. Ključne kompetencije predstavljaju prenosiv paket znanja, vještina i stavova koje su svima neophodne za lično ostvarenje i razvoj, inkluziju i zaposlenje.

One treba da se razvijaju do kraja obaveznog obrazovanja ili kroz programe obrazovanja odraslih i treba da predstavljaju osnovu za dalje učenje kao dio dugoročnog učenja. Samim tim, kompetencije treba da budu prenosive i primjenljive u mnogim situacijama i kontekstima, multifunkcionalne da bi se sa njima postiglo nekoliko ciljeva, riješili različiti problemi i obavile različite vrste zadataka.

Takođe, strateški dokumenti kao što su Strategija cjeloživotnog preduzetničkog učenja 2020-2024. godina prepoznala je značaj ovih kompetencija kao horizontalni faktor za cjelokupnu ekonomiju i društvo. U tom smislu, programi neformalne edukacije i savjetovanja, van formalnog sistema iz oblasti digitalizacije, zelene ekonomije i održivog razvoja predstavljaju važan model organizovane podrške namijenjene transformaciji i jačanju konkurentnosti MMSP.

Formalno obrazovanje:

- ✓ Potrebno je jačati veze između privrede i obrazovnog sistema, kroz uspostavljanje što većeg broja partnerstva koja bi doprinjela sticanju praktičnih preduzetničkih znanja i vještina;
- ✓ Afirmisati značaj dualnog obrazovanja uz finansijske podsticaje za poslodavce da se u što većem broju ukluče u obrazovne procese koji će doprinjeti profilisanju kadrova koji će biti spremni da odgovore zahtjevima tržišta rada;
- ✓ Nastaviti za kontinuiranom obukom nastavnika/ca u cilju daljeg jačanja njihovih preduzetničkih kompetencija i vještina;
- ✓ Posebno razvijati digitalnu, medijsku i finansijsku pismenost kod najmlađih;
- ✓ Povećati broj vannastavnih aktivnosti tokom kalendarke školske godine kako bi se kod učenika razvijao osjećaj za inicijativu, kreativnost i preduzetništvo, posebno na nivou osnovnom i srednjeg obrazovanja;

U sprovođenju datih aktivnosti potrebno je uključiti **Ministarstvo prosvete, nauke i inovacija, Centar za stručno obrazovanje, Zavod za školstvo, Privrednu komoru Crne Gore, Uniju poslodavaca**, kako bi se kroz međuresorsku saradnju i sinergetski efekat postigli željeni rezultati.

Neformalno obrazovanje:

U Crnoj Gori je neophodno da se unaprijedi sistem neformalnog učenja i programska podrška kroz koju će menadžmentu i zaposlenima u MMSP biti omogućeno sticanje novih vještina.

Nova znanja je neophodno razviti u partnerstvu sa nacionalnim i međunarodnim akterima i donatorima, posebno fokusirajući se na razvoj vještina u kontekstu promjene vođene svrhom, gdje se ciljevi fokusiraju na **digitalnu i zelenu transformaciju MMSP**, utičući i na promjenu ili **jačanje zelenog, održivog i inkluzivnijeg društva**.

Imajući u vidu navedeno, u nastavku su date preporuke za unapređenje **neformalnog obrazovnog sistema** koje se ogledaju u:

- ✓ Poboljšanje povezanosti obrazovanja odraslih s potrebama privrede i poslodavaca;
- ✓ Razvoj pojedinca kao zaposlenog trebao bi biti briga države i poslodavca, u skladu sa zahtjevima radnog mjesta i predviđenim tehničko-tehnološkim promjenama na radnom mjestu;
- ✓ Službe za ljudske resurse trebaju organizovati sistem permanentnog obrazovanja i usavršavanja zaposlenih i usavršavanja njihovih sposobnosti, u skladu sa stalnim promjenama u tehnici, tehnologiji i organizaciji poslovanja;
- ✓ Važno je uspostaviti bolju koordinaciju u području istraživanja i razvoja, imajući u vidu dvostruki cilj povećanja ukupnih ulaganja u istraživanje i razvoj. Kako bi se navedeno postiglo potrebno je uspostaviti partnerski pristup i osigurati djelovanje svih relevantnih učesnika: pojedinaca, kompanija, socijalnih partnera i organa javne vlasti;
- ✓ Lokalne samouprave treba podsticati na učestvovanje u izradi godišnjih planova obrazovanja odraslih u saradnji s poslodavcima;

U sprovođenju datih aktivnosti potrebno je uključiti **Ministarstvo ekonomskog razvoja/ Nacionalno partnerstvo za cjeloživotno preduzetničko učenja, Savjet za konkurentnost, poslovna udruženja, lokalne samouprave i same privredne subjekte**, kako bi se kroz međuresorsku saradnju i sinergetski efekat postigli željeni rezultati.